

BITVY U THERMOPYL A ARTEMISIA

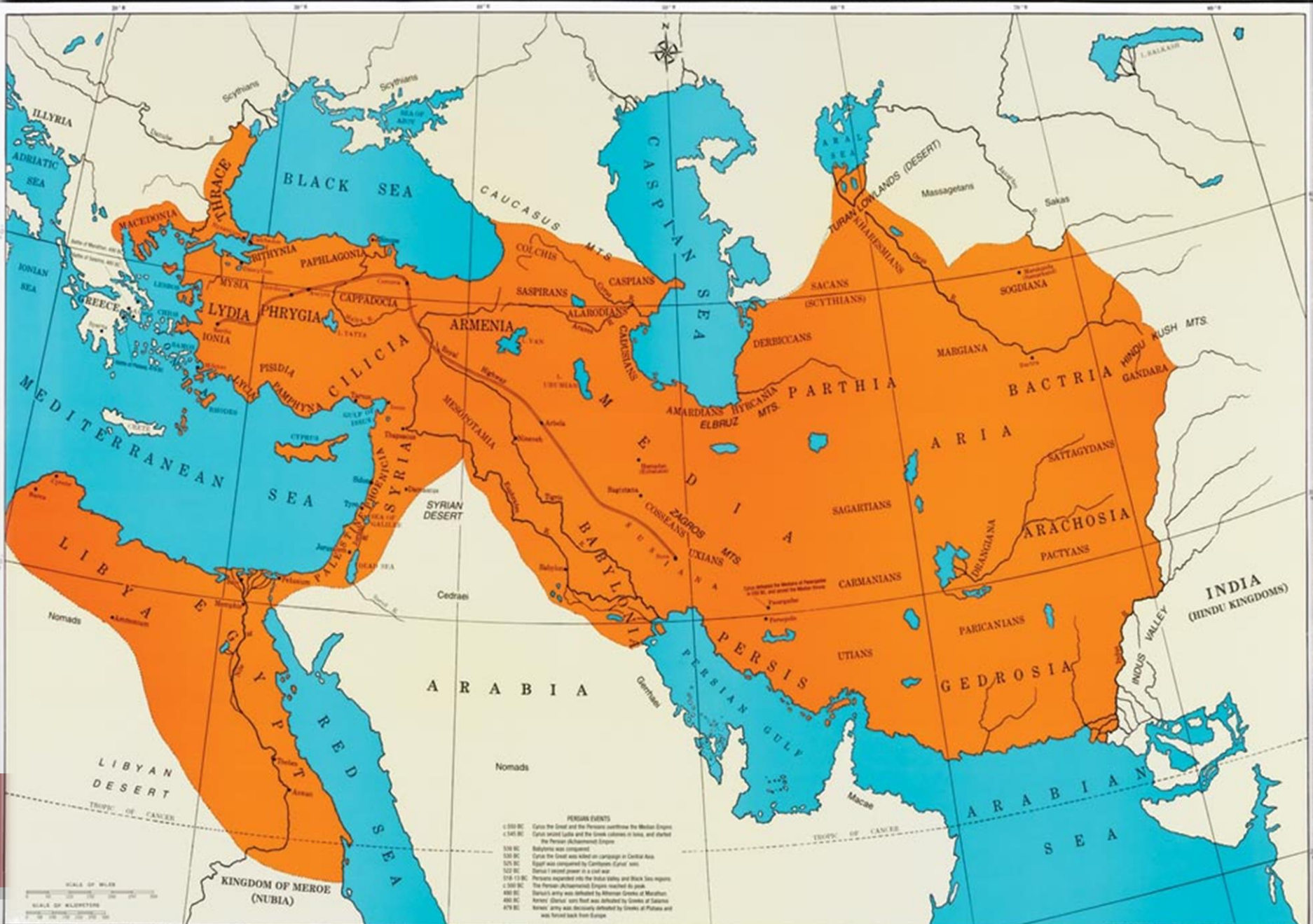
PERSKÉ PŘÍPRAVY

- **XERKÉS**
 - **EGYPT**
 - **PŘÍPRAVY NA ŘECKÉ TAŽENÍ**
- **CIT. HDT. 376-7**
- **SVOLÁNÍ VOJSKA DO SÚS**

v Evropě, protože se nám nemohou rovnat. Vždyť by to byla hrozná věc, jestliže jsou našimi poddanými Sakové, Indové i Asyřané a mnoho jiných velkých národů, které Peršanům v ničem neublížily a podrobili jsme si je, protože jsme chtěli rozšířit svou moc, kdybychom nepotrestali Řeky, kteří nám začali činit příkoří. Čeho bychom se báli? Cožpak je jich mnoho? Známe jejich způsob boje a víme také, že jejich válečná moc je slabá. Vždyť jsme si podrobili jejich syny, kteří sídlí v naší zemi a nazývají se Iónové, Aiolové a Dórové. Sám již jsem získal zkušenosti, když jsem se na příkaz tvého otce proti těm lidem válečně vypravil; došel jsem až do Makedonie a mnoho nescházelo a byl bych dorazil do Athén a nikdo se mi neodvážil postavit k bitvě. Řekové se, jak se dovídám, pouštějí do válek bez rozmyslu, protože jsou hloupí a neobratní. Když si navzájem vypovědí válku, vyhledají nejkrásnější rovinu, na té se sejdou a bojují. Vítězové odcházejí zle pošramoceni, o poražených ani nemluví, protože ti jsou úplně zničeni. Protože Řekové mluví stejným jazykem, měli

by srovnávat své spory hlasateli a poselstvy a vůbec čímkoli spíše než bitvami, a kdyby už bylo třeba spolu válčit, tu by měli vyhledat místo, na kterém jsou obě strany nejtíže přemožitelné, a tam se potýkat. Když jsem došel do Makedonie, nedospěli k rozhodnutí, že by měli bojovat, protože se řídí takovými zbytečnými obyčeji. Kdo by se ti, králi, odvážil postavit v boji, když vedeš ohromnou armádu z Asie a všechny lodi? Jsem přesvědčen, že tak daleko řecká odvaha nesahá. Jestliže se však mýlím a jestliže se seberou a postaví se nám bezhlavě k bitvě, dozvědí se, že jsme ze všech lidí nejlepší válečníci. Všechno je třeba zkusit, nic nepřichází samo od sebe. Jen odvaha přináší lidem obvykle dobré výsledky.“

THE PERSIAN EMPIRE ABOUT 500 B.C.

PERSIAN EVENTS

- 550 B.C. Cyrus the Great and the Persians overthrow the Median Empire
- 540 B.C. Cyrus seized Lydia and the Greek colonies in Asia, and started the Persian (Achaemenid) Empire
- 530 B.C. Babylon was conquered
- 520 B.C. Cyrus the Great was killed in campaign in Central Asia
- 525 B.C. Egypt was conquered by Cambyses (Cyrus' son)
- 522 B.C. Darius I seized power in a coup d'état
- 518-519 B.C. Persians conquered into the Indian Valley and Black Sea regions
- 500 B.C. The Persian (Achaemenid) Empire reached its peak
- 480 B.C. Persian Army was defeated by Athenian Greeks at Marathon
- 480 B.C. Persian Army was defeated by Greeks at Salamis
- 479 B.C. Persian Army was decisively defeated by Greeks at Plataea and was forced back from Europe

The Persian Empire about 500 B.C.

The Persian Empire about 500 B.C.

PERSKÁ LOGISTIKA PŘI TAŽENÍ

- **ŘETĚZCE VOJENSKÝCH SKLADŮ**
 - **SÍŤ SKLADIŠŤ PO TRASE TAŽENÍ**
 - **HLAVNĚ THRÁKIE A MAKEDONIE**
 - **NAPLŇOVÁNÍ Z CELÉ ASIE**
- **POLE A SADY (ORBA, OSETÍ, ...)**
- **PASTVINY S DOBYTKEM**
- **PŘESAZENÍ STROMŮ**

PRŮPLAV U MYSU ATHOS

- **STAVBA ZAČALA 3 ROKY PŘED VÝPRAVOU**
- **BUBARÉS A ARTACHAIÉS**
- **FOINICKÝ VZOR – VÝŠKA:ŠÍŘKA = 2:1**

MOST PŘES HELLÉSPONT

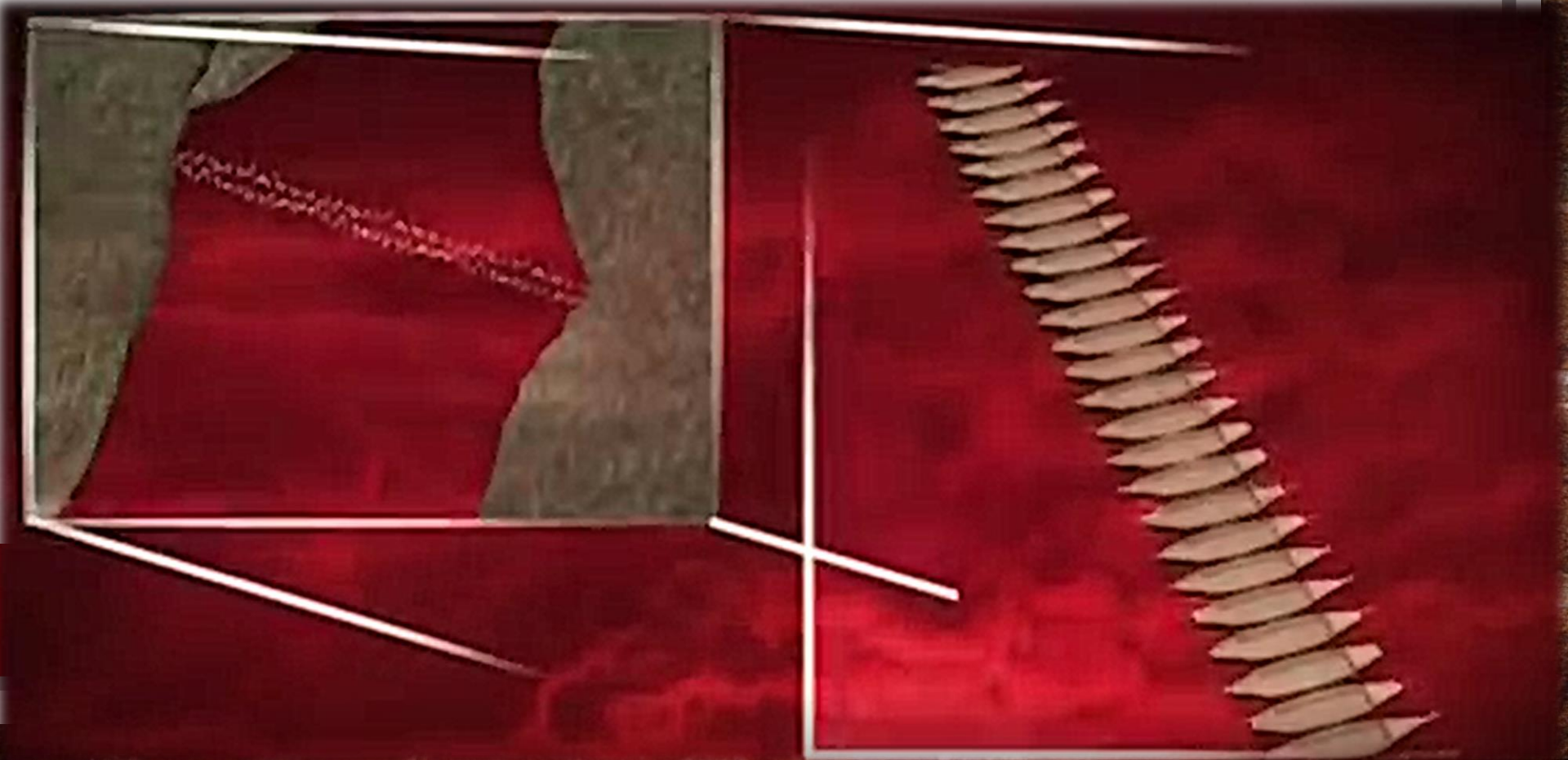
- **1. VARIANTA – 2 MOSTY**

- **DÉLKA 1 + ¼ KM**
- **1. VÁZÁN EGYPTĀNY KONOPÝM**
- **2. VÁZÁN FOINIČANY LANY Z BÍLÉHO LNU**
- **MOST ZNIČEN BOUŘÍ**
 - **POPRAVA STAVITELŮ**
 - **MOŘI:**
 - **OKOVY**
 - **VYPÁLENO ZNAMENÍ**
 - **BIČOVÁNÍ (300 RAN):**

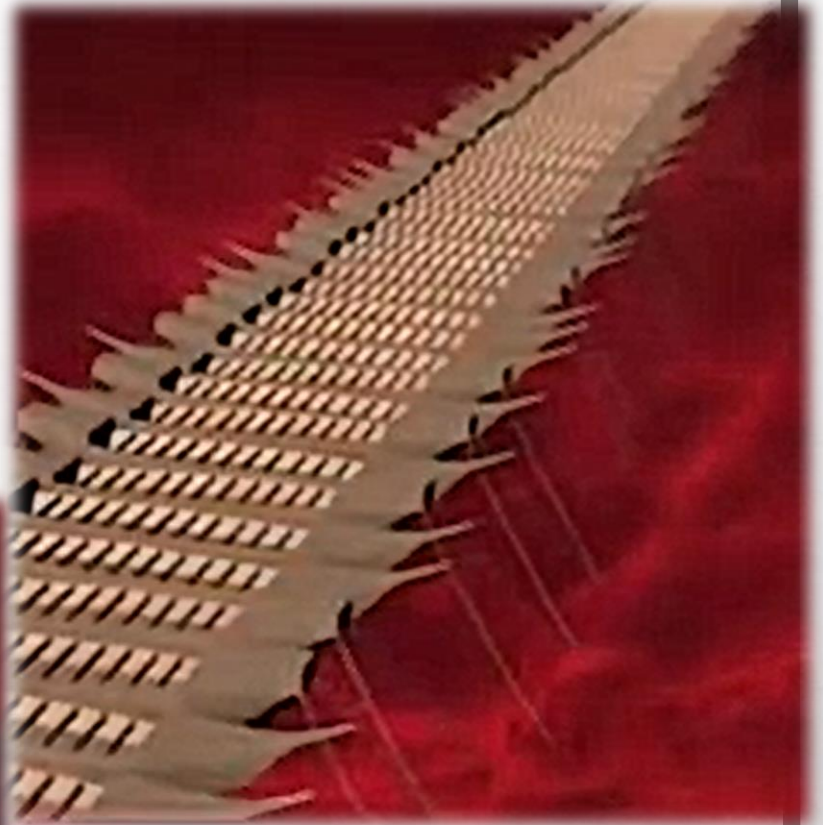
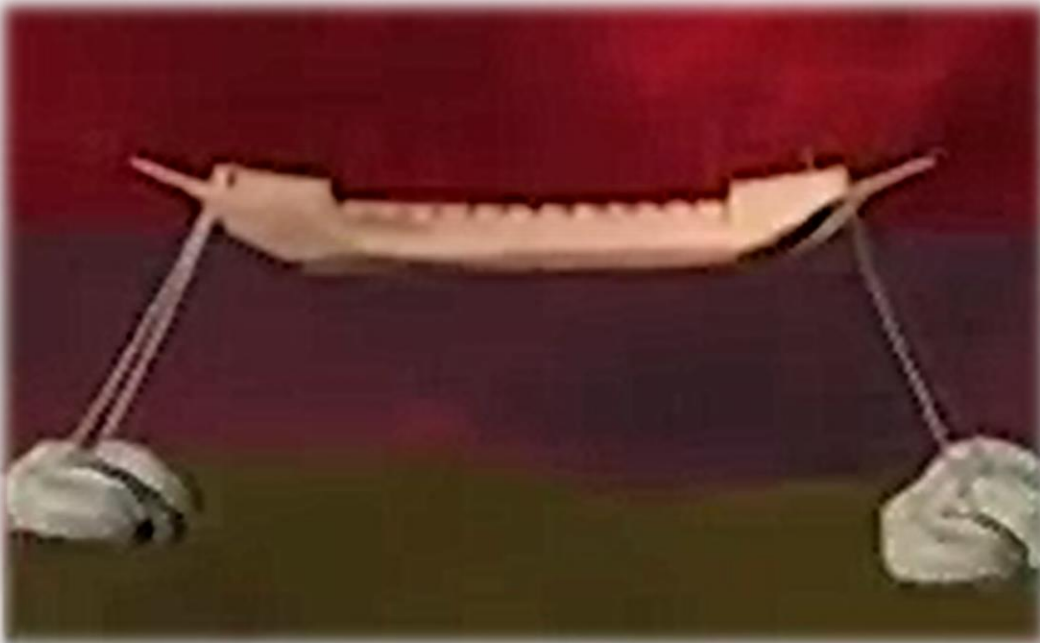
„VODO HOŘKÁ, PÁN TI UKLÁDÁ TENTO TREST, PROTOŽE SES DOPUSTILA URÁŽKY, ANIŽ SE TI OD NĚHO STALO NĚJAKÉ PŘÍKOŘÍ. KRÁL KEXKÉS TĚ PŘEKROČÍ, AŤ CHCEŠ NEBO NECHCEŠ. NIKDO Z LIDÍ TI PO PRÁVU NEBUDE OBĚTOVAT, PROTOŽE JSI KALNÁ A SLANÁ.“

- **2. VARIANTA: SPOJENÍ LODÍ**

- **UKOTVENÍ LODÍ**

ŘECKÉ PŘÍPRAVY

- **THEMISTOKLÉS – PŘIPOMÍNÁNÍ HROZBY, ALE NIKDO NEDBAL**
- **LAURION**
 - **KAŽDÝ ATH. ASI 40 000 KČ**
- **THEMIST. LEŽ**
 - **---- AIGÍNA**
 - **ÚSPĚCH = STAVBA LODÍ**
- **3 ZVĚDOVÉ**
 - **POSLÁNÍ V PŘEVLEKU DO PERSIE**
 - **CHYCENÍ, ALE KRÁL KRÁLŮ JE UŠETŘIL A NAŘÍDIL, AŽ SI VŠE ZAPÍŠÍ, POTÉ JE S DOPROVODEM ODESLAL ZPĚT, AŽ VYPOVÍ, CO VIDĚLI**
 - **ČASTÝ ZVYK --- MĚL ZPŮSOBIT STRACH V SRDCÍCH NEPŘÁTEL**

PERSIE ZBAVUJE ŘEKY SILNÉHO SPOJENCE

- **GELÓN ZE SYRAKUS**

- **MOŽNÁ POMOC ŘEKŮM:**

- 200 LODÍ,
- 20 000 HOPLÍŮ,
- 2 000 JEZDCŮ,
- 2 000 LEHKÉ JÍZDY,
- 1 000 LUČIŠTNÍKŮ,
- 1 000 PRAKOVNÍKŮ,
- ZÁSOBOVÁNÍ VOJSKA POTRAVINAMI.

- **HROZBY (KARTÁGO, FOINIČANÉ – SIDON, TYROS)**

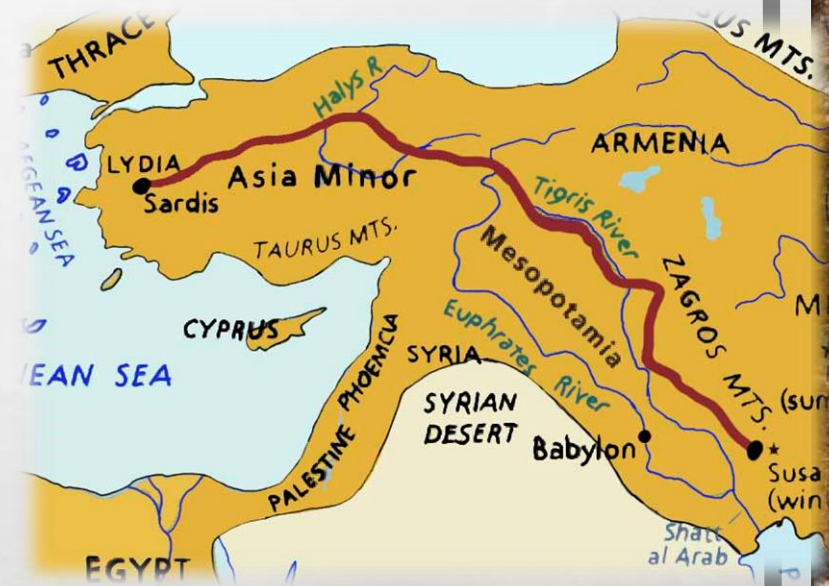
- **NECHTĚL ZTRATIT TVÁŘ – NESPLNITELNÉ PODMÍNKY:**

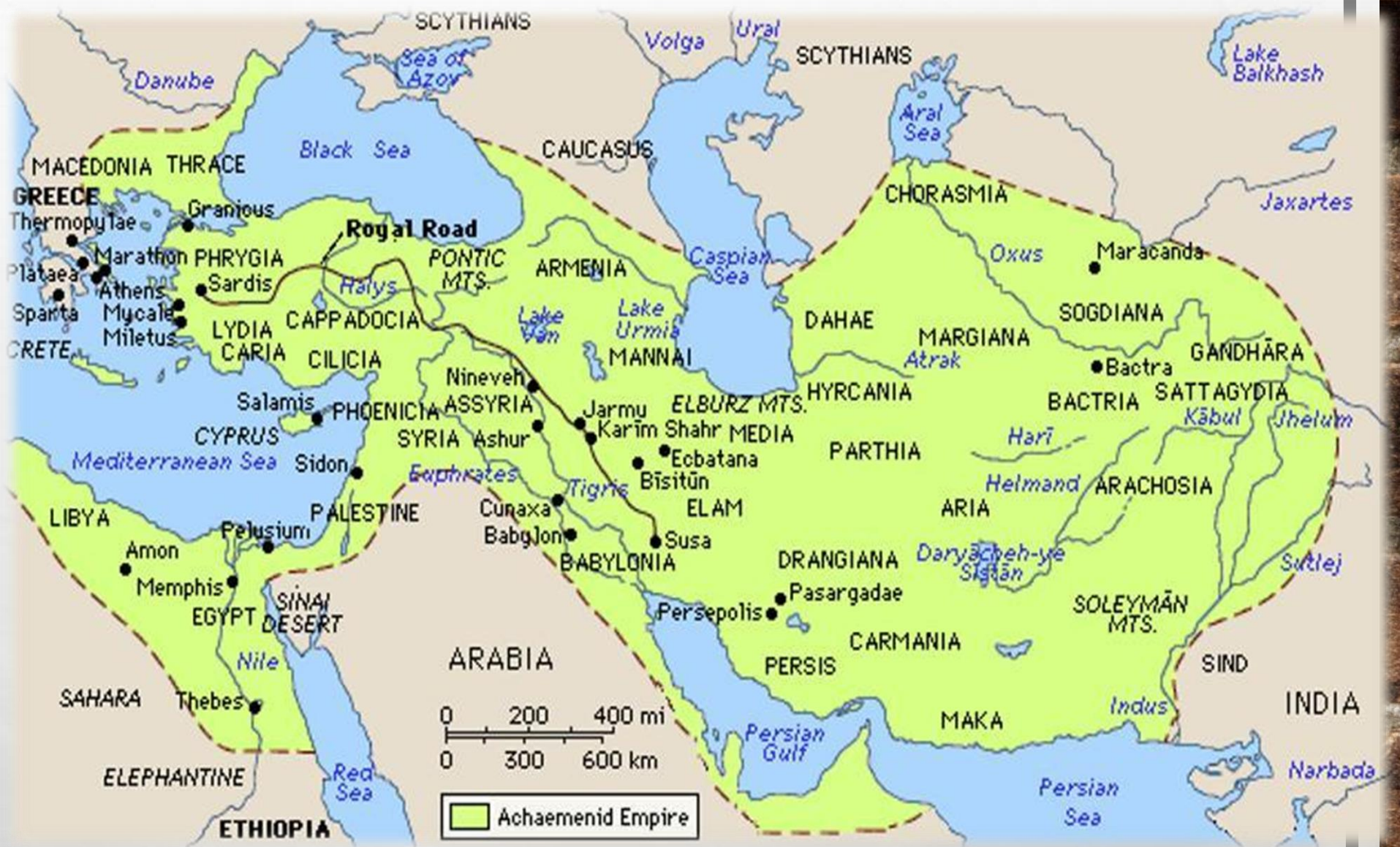
- **VRCHNÍ VELENÍ ... 1 VELENÍ**

ŘECKÉ TAŽENÍ

- **JARO 480 BC SARDY**
 - **POCHOD ZE SÚS**
- **UKONČENÍ STAVBY MOSTU PŘES HELLÉSPONT**
- **UKONČENÍ KOPÁNÍ PRŮPLAVU SKRZ ATHOS**
 - **= POČÁTEK TAŽENÍ**

PERSKÁ SPOJENECTVÍ

- **ZEMĚ A VODA**

- THÉSSALIE,
- MAGNÉSIE,
- LOKRIE,
- THÉBY,
- OSTATNÍ BOIÓTOVÉ KROMĚ PLATAJÍ A THESPIE

- **XERKÉS – DÉMARATOS O SPARTĀNECH**

- ***„NEPŘICHÁZÍ V ÚVAHU, ŽE BY PŘIJALI TVÉ NÁVRHY, KTERÉ ZNAMENAJÍ PRO ŘECKO POROBU, DÁLE POSTAVÍ SE PROTI TOBĚ DO BITVY, I KDYBY BYLI NA TVÉ STRANĚ VŠICHNI OSTATNÍ ŘEKOVÉ. POKUD JDE O POČET, NEPTEJ SE, KOLIK JE TĚCH, KTEŘÍ SE TAKTO ZACHOVÁJÍ. KDYBY JICH DO BOJE VYTÁHLO TISÍC, TI BUDOU S TEBOU BOJOVAT, STEJNĚ TAK, BUDE-LI JICH MÉNĚ NEBO VÍCE.“***

ROLE DELF

***„NA CO ČEKÁTE, UBOZÍ? V NEJZAZŠÍ KONČINY ZEMĚ
PRCHNĚTE, OPUSŤTE DOMY I STRMÝ HRAD SVÉHO MÍSTA,
NEBOŤ POHROMA STRAŠNÁ POSTIHNE HLAVU I TĚLO.
ZNIČÍ VÁS VŠECHNY BEZ SLITOVÁNÍ OD HLAVY K PATĚ.
VŠECHNO OBRÁTÍ VNIVEČ; ŽHAVÝM VÁS PLAMENEM STIHNE
ÁRÉS NEMILOSRDNÝ, JEDOUČÍ V ASIJSKÉM VOZE.
POBOŘÍ PEVNOSTÍ MNOHO, VŠUDE, NEJENOM U VÁS,
ZHOUBNÉMU OHNI ODEVZDÁ SVATYNĚ NESMRTELNÝCH BOHŮ.“***

X

ÚPLATA?

- **XERXÉS?**
- **THEMISTOKLÉS?**

**„SLOVO, JEŽ VÁM TEĎ POVÍM, JE VĚŠTBA PEVNÁ JAK OCEL.
AŽ BUDOU OBYDLÍ VŠECHNA, JEŽ OBJÍMÁ KEKROPŮV KOPEC
SPOLU S POSVÁTNYM KITHAIRÓNEM, V NEPŘÁTEL RUKOU,
DOPUSTÍ ZEUS, ŽE PALLADĚ ZŮSTANOU DŘEVĚNÉ HRADBY,
KTERÉ NÁPOR VYDRŽÍ. PROSPĚJÍ VÁM VŠEM I DĚTEM.“**

...

**„NERADÍM VYČKÁVAT V KLIDU, AŽ PŘIJDE PO SOUŠI JÍZDA,
TAKÉ K ČETNÉMU PĚŠÍMU VOJSKU SE OBRAŤTE ZÁDY,
STEJNĚ SE S NIMI SETKÁTE, AŽ PŘÍJDE VHODNÁ CHVÍLE.
Ó BOŽSKÝ OSTROVE SALAMIS, STANEŠ SE PŘÍČINOU ZKÁZY,
AŽ BUDE SETBY ČAS ČI AŽ NASTANE PRO SKLIZEŇ DOBA.“**

X

- **ÚPLATA THEMISTOKLEM?**
 - **OSTROV SALAMÍNA – JAKOBY DOPŘEDU PŘIPRAVENÝ PLÁN ... VĚŠTBOU ZÍSKAL NA VÝZNAMU**
- **TROIZÉNSKA DESKA**

KONGRES V KORINTHU

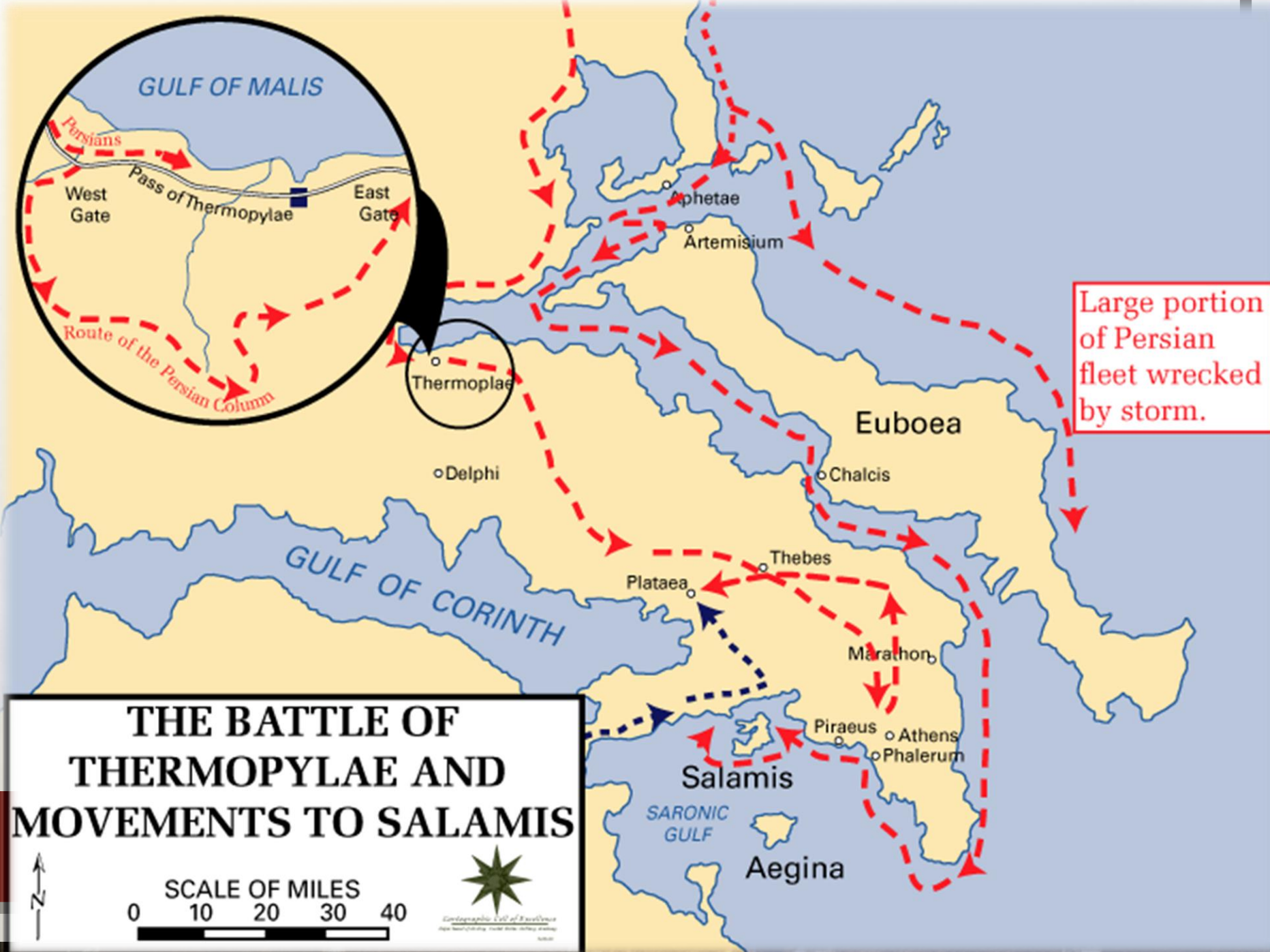
- **HESLO: „ODVAHA JE POČÁTKEM VÍTĚZSTVÍ“**
- **PROBLÉMY:**
 - **AIGÍNA A MEGARA – NE POD ATHÉNSKÉ VELENÍ**
 - **ARGOS A TIRYNS – NE POD SPARTSKÉ VELENÍ**
 - **GELÓN ZE SYRAKŮS – VELENÍ BUĎ NA MOŘI, NEBO NA SOUŠI**
 - **KDE SE PROTI PERŠANŮM POSTAVIT?**
 - **A) VĚTŠINA PELOPONÉSKÝCH STÁTŮ ----- PŘEHRADIT ISTHMOS A TAM SE BRÁNIT**
 - **NESOUHLAS OSTATNÍCH STÁTŮ**
 - **B) ÚDOLÍ TEMPÉ V THESSALII**
 - **NEMOŽNOST OPŘÍT SE O SPOJENCE**
 - **HROZIL OBEPLUTÍ PĚŠÍHO VOJSKA**
- **VÝSLEDEK:**
 - **PĚŠÍ VOJSKO SOUSTŘEDIT U SOUTĚSKY THERMOPYL**
 - **LOĎSTVO ZAKOTVIT U MYSU ARTEMISIA NA POBŘEŽÍ EUBOIE**
- **POPRVÉ BOJUJÍ ŘEKOVÉ BOK PO BOKU**

FILM: 0:12:50 – 0:19:25 (0:21:45)

• ARTEMESIUM STRAIT

• THERMOPYLAE

THE BATTLE OF THERMOPYLAE AND MOVEMENTS TO SALAMIS

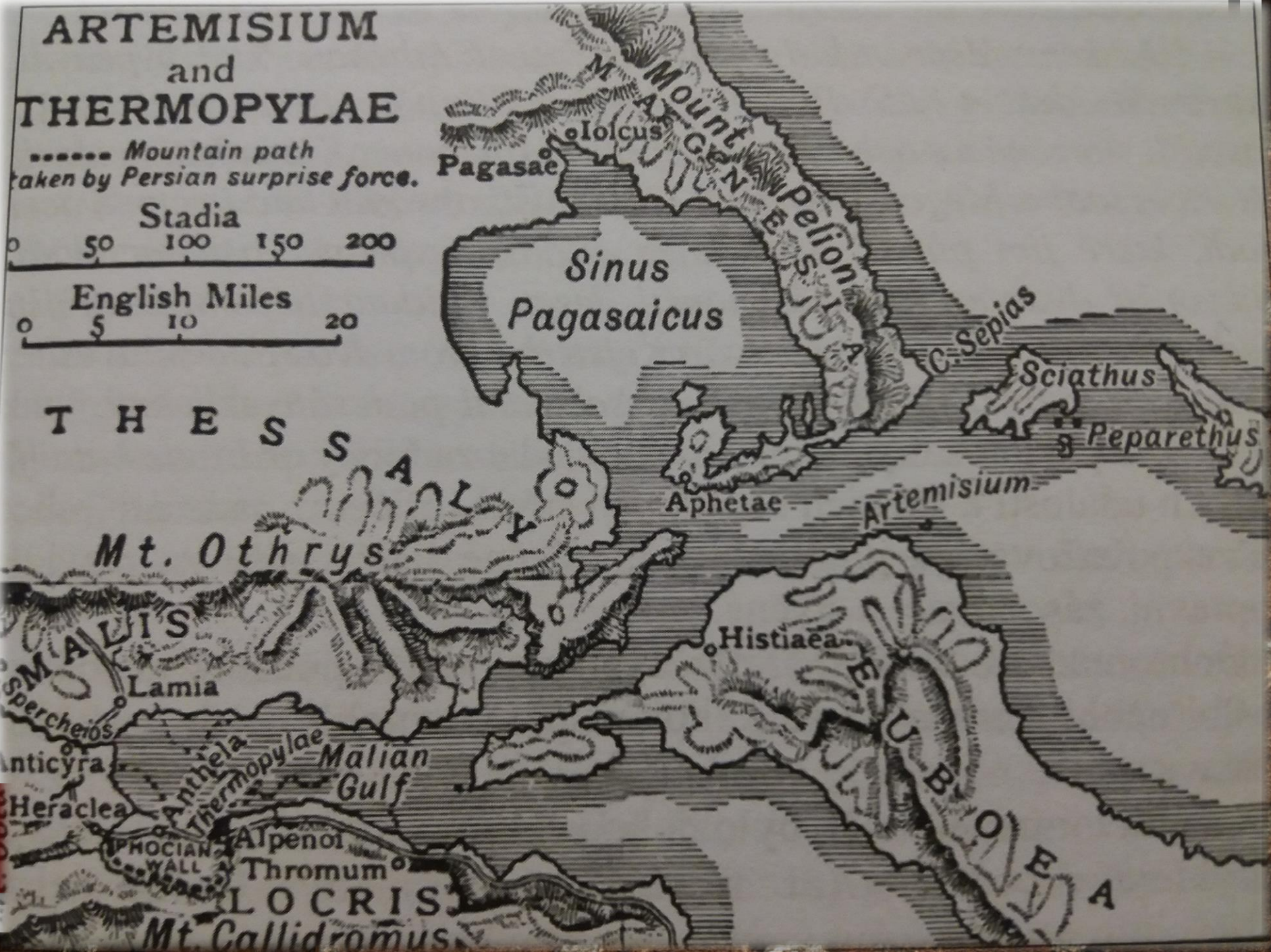
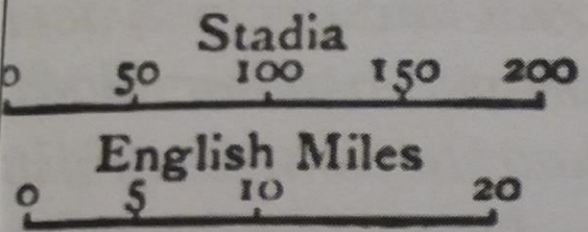
SCALE OF MILES
 0 10 20 30 40

North Arrow
 Geographic Cell of Excellence
 Map Technology made with ArcGIS software

Large portion of Persian fleet wrecked by storm.

ARTEMISIUM and THERMOPYLAE

..... Mountain path
taken by Persian surprise force.

ARTEMISIUM

- **ÚŽINA ŠIROKÁ ASI 9 KM**
- **65 KM OD THERMOPYL**
- **DRUHÁ MOŽNOST OBEPLUTÍ EUBOIE = STOVKY KM NA OTEVŘENÉM MOŘI**
- **ČÁST LODÍ PONECHÁNA V ZÁLOZE, ZASTARALÉ LODĚ PŘEDÁNY PLATAJSKÝM**
- **MOŘE SE TU ZÚŽUJE V ÚZKÝ PRŮLIV**
- **OSTROV SKIATHOS**
 - **NEVHODNOST S OBLASTÍ PRO PŘISTÁNÍ X J OBLASTI (ŘEKOVÉ – RYCHLÉ VYTAŽENÍ TRIÉR)**
- **PŘEDSUNUTÝ ODDÍL – 3 LODĚ**
 - **ATTICKÁ, AIGÍNSKÁ, TROIZÉNSKÁ**

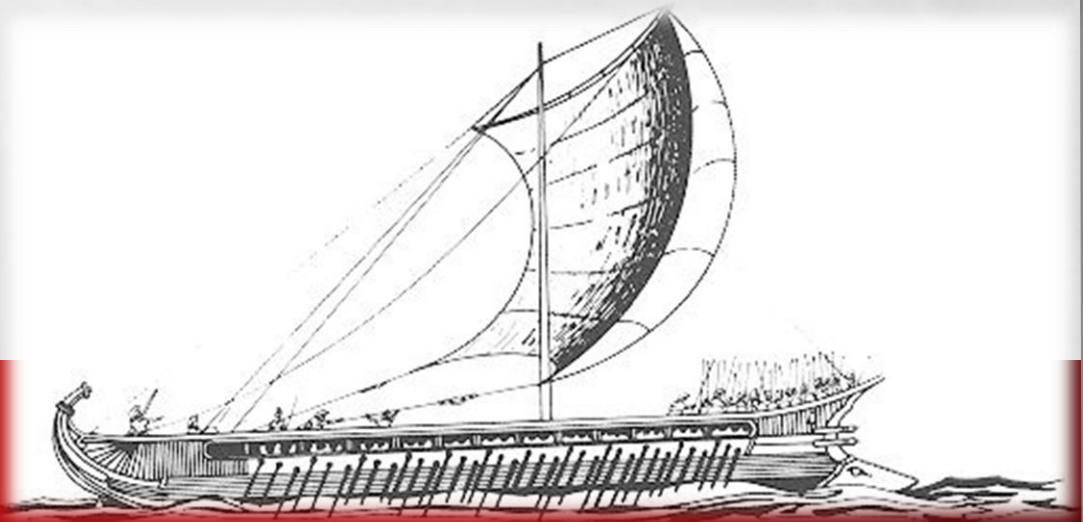
SÍLA VOJSK U ARTEMISIA

ŘEKOVÉ

- **VELITELÉ:**
 - **THEMISTOKLÉS, EURYBIADÉS, ADEIMANTOS (KORINTH)**
- **271 + 9? VÁLEČNÝCH LODÍ Z:**
 - **127 LODÍ ATHÉNY A PLATAJE**
 - **40 LODÍ KORINTH**
 - **20 LODÍ MEDAGA**
 - **20 LODÍ CHALKIĎANÉ**
 - **18 LODÍ AIGÍNA**
 - **12 LODÍ SIKYÓN**
 - **10 LODÍ SPARTA**
 - **8 LODÍ EPIDAUROS**
 - **7 LODÍ ERITREA**
 - **5 LODÍ TROIZÉNA**
 - **2 LODĚ STYROS**
 - **2 LODĚ KEOS + 2 PADESÁTIVESLICE**
 - **7 PADESÁTIVESLIC OPUNTOS (LOKRY)**

PERŠANÉ

- **VELITELÉ:**
 - **MEGABATÉS, ARTEMISIA I., ...**
- **1 207 VÁLEČNÝCH LODÍ**
 - **HDT. + AISCH., *PERŠANÉ***
 - **+ 3000 DOPRAVNÍCH LODÍ?**

BITVA U ARTEMISIA

- SRPEN 480 BC
- ZASKOČENÍ ŘECKÝCH HLÍDKUJÍCÍCH LODÍ
 - PROPLUTÍ V BRZKÝCH RANÍCH HODINÁCH
 - ZAJETÍ LODÍ A POSÁDKY KROM POSÁDKY ATTICKÉ LODĚ
 - PŘISTÁLA NA MĚLČINĚ A POSÁDKA UTEKLA
 - PÝTHEÁS – ČLEN AIGÍNSKÉ POSÁDKY:
 - *„AIGÍNSKÁ LOĎ, KTERÉ VELEL ASÓNIDÉS, JIM DALA HODNĚ PRÁCE. ČLENEM JEJÍ POSÁDKY BYL PÝTHEÁS, SYN ISCHEONŮV, KTERÝ SE TOHO DNE VYZNAMENAL STATEČNOSTÍ. KDYŽ LOĎ ZAJÍMALI, TAK DLOUHO KLADL ODPOR A BOJOVAL AŽ BYL ROZSEKÁN, KDYŽ PADL, NEZEMŘEL A JEŠTĚ DÝCHAL. POSÁDKY PERSKÝCH LODÍ PRO JEHO STATEČNOST DĚLALY VŠECHNO MOŽNÉ, ABY HO ZACHOVALY PŘI ŽIVOTĚ (...) KDYŽ SE NAVRÁTILY DO TÁBORA, UKATOVALY HO S OBDIVEM CELÉMU VOJSKU A DOBŘE HO OŠETŘOVALY. S OSTATNÍMI ZAJATCI Z TĚ LODÍ NALOŽILY JAKO S OTROKY.“*
 - ŠLO JEN O PERSKÝ PŘEDVOJ, ALE NIKDO Z ŘEKŮ SKUTČNĚ NEVĚDĚL KOLIK JE LODÍ, A ZDA JE TO PLNÁ SÍLA
- ---- STAŽENÍ ŘECKÝCH LODÍ K MĚSTU CHALKIS
 - = 2. OBRANNÁ LINIE
 - ZDE MOŽNÉ LÉPE REAGOVAT NA TO, KDYBY PERŠANÉ OBEPLULI EUBOIU A ZAÚTOČILI NA ATH ČI PROVEDLY KLEŠTĚ

Macedon

MOUNT OLYMPUS

Therme

Chalcidice

Xerxes Canal

Akte

MOUNT ATHOS

Pallene

Sithonia

Thessaly

Magnesia

First storm

Gap of Skopelos

Agelatae

Skiathos

Cape Artemisium

Evacuating detachment

Thermopylae

Phocis

Euboea

Chalcis

Second storm

The Illians

Boeotia

Thebes

Attica

Athens

Peloponnesus

Corinth

Battle

Advance of the Allied navy

Advance of the Allied army

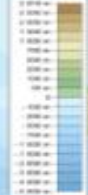

Advance of the Persian navy

Advance of the Persian army

Routes shown are hypothetical, based on Herodotus's descriptions

BOUŘE

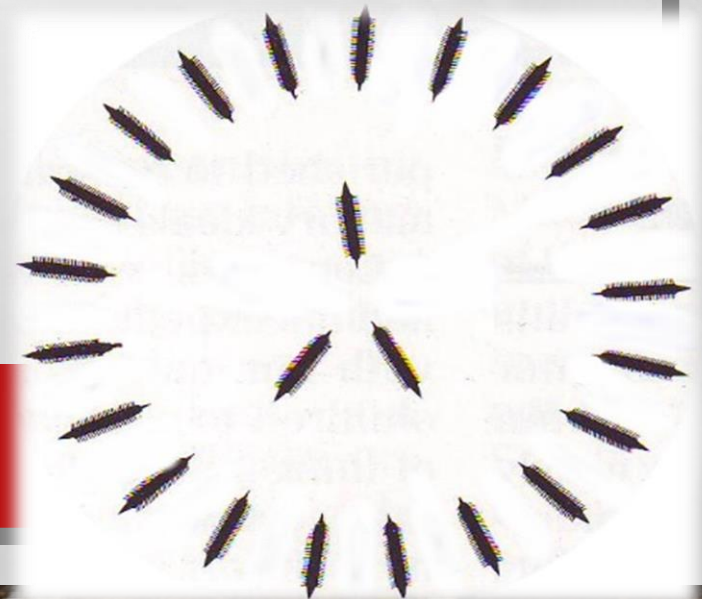
„ZA ČASNÉHO RÁNA POD NEBEM BEZ MRÁČKŮ A ZA BEZVĚTRÍ SE ZAČALO MOŘE VLNIT A PŘIHNALA SE VELIKÁ BOUŘE A PRUDKÝ VÝCHODNÍ VÍTR, KTERÉMU TAMNÍ OBYVATELÉ ŘIKAJÍ HELLÉSPONTSKÝ. TI Z NICH, KDO VČAS ZPOZOROVALI, ŽE VÍTR SÍLÍ, A MĚLI K TOMU PŘÍHODNÉ POSTVENÍ, UNIKLI BOUŘI TÍM, ŽE VYTÁHLI LODĚ NA BŘEH. TAK TO PŘEČKALI ONI I JEJICH LODĚ. TY LODĚ, KTERÉ BOUŘE ZASTIHLA NA MOŘI, ODNESLA NA SKALISKA IPNOI U HORY PÉLIA, JINÉ VYVRHLA NA BŘEH. NĚKTERÉ ZTROSKOTALY U SAMÉHO MYSU SÉPIJSKÉHO, JINÉ U MĚSTA MELIBOJE, JINÉ VYVRHLO MOŘE U KASTHANAJE.“

- **BYLO ZNIČENO NA 400 PERSKÝCH LODÍ A ZEMŘELY TISÍCE MUŽŮ**
 - **3-4 DNY**
- **X ŘEKY CHRÁNILA EUBOIA**
- **POTÉ PERSKÉ LOĎSTVO OPĚT VYRAZILO – JEN PŘEDVOJ**
 - **ŘEKOVÉ ZAJALI 15 LODÍ A 2 VELITELE**
- **ŘEKOVÉ DOSTALI ODVAHU A VYRAZILI NA S K ARTEMISIU**
 - **UPLACENÍ THEMISTOKLA OD EUBOISKÝCH A EURYBIADA A DALŠÍCH OD THEMISTOKLA**

PERSKÝ A ŘECKÝ MANÉVR

- **PERŠANÉ VYSLALI RYCHLÉ FOINICKÉ LODĚ KOLEM V BŘEHU EUBOIE S CÍLEM JI OBEPLOUT A SEVRÍT ŘEKY DO KLEŠTÍ (MEGABATES)**
 - **TOHO SE THEMITOKLÉS OBÁVAL**
- **ŘEKOVÉ ZAÚTOČILI NA HLAVNÍ PERSKOU FLOTU**
 - **POZDĚ ODPOLEDNE (MĚLO JÍT O KRÁTKÝ STŘET NEŽ NASTANE TMA)**
- **ZLÁŠTNÍ POSTAVENÍ ŘEKŮ**
 - **KLUBKO, KDE PŘÍDĚ MÍŘILY PAPERKOVITĚ ZE STŘEDU NA VŠECHNY STRANY A ZÁŽ DO STŘEDU**
 - **KRUHOVÁ SESTAVA?**
 - **POLOKRUH SE ZÁDY K POBŘEŽÍ?**
 - **TO UMOŽNILO ŘEKŮM ÚTOČIT DO BOKŮ I TÝLU NEPŘÁTEL**
- **MALÝ MANEVROVACÍ PROSTOR PRO PERŠANY**
- **ŘEKOVÉ ZAJALI 30 PERSKÝCH LODÍ**
- **KONEC BITVY S PŘÍCHODEM NOCI**

NOVÁ BOUŘE A ZNIČENÍ DRUHÉ POLOVINY KLEŠTÍ

- **V NOCI NASTALA NOVÁ BOUŘE, KTERÉ ZNIČILA ŘADU PERSKÝCH LODÍ KOTVÍCÍCH U AFETAI**
 - **ŘECKÉ U ARTEMISIA TÉMĚŘ NEPONIČILA (VÝHODNĚJŠÍ KOTVIŠTĚ)**
- **BOUŘE DÁLE ZNIČILA PERSKOU FLOTILU OBEPLOUVAJÍCÍ EUBOIU U SKALISEK KOILA**
- **RÁNO K ŘEKŮM DORAZILY POSILY**
 - **53 TRIÉR Z ATHÉN**
 - **A ZPRÁVA O ZNIČENÍ PERSKÉ FLOTILY U SKALISEK KOILA**

THE BATTLE OF THERMOPYLAE AND MOVEMENTS TO SALAMIS

 SCALE OF MILES

 0 10 20 30 40

Cartographic Cell of Excellence

DRUHÁ NÁMOŘNÍ BITVA U ARTEMISIA

- **SOUČASNĚ S BITVOU U THERMOPYL**
- **PERŠANÉ VE TVARU PŮLMĚSÍCE**
- **VELKÉ MNOŽSTVÍ LODÍ PERŠANŮM PŘEKÁŽELO**
 - **VELKÉ ZTRÁTY ŘEKŮ, ALE VĚTŠÍ U PERŠANŮ**
- **NEROZHODNÝ VÝSLEDEK**
 - **ALE:**
 - **ŘECKÁ FLOTA TĚMĚŘ ZNIČENA**
 - **PO NÁVRATU DO KOTVIŠŤ BYLO JASNÉ, ŽE DÁL BOJOVAT JE NEMOŽNÉ**
 - **V TĚTO DOBĚ BYL UŽ ALE LEONIDÁS PO SMRTI A PŘI PLUTÍ KOLEM THERMOPYL PONIČENÉ LOĎSTVO VIDĚLO MÍSTO PLNĚ OBSAZENÉ PERŠANY**
- **SPOJKY: POLYÁS U ARTEMISIA A HABRÓNICHOS U THERMOPYL**

- **FILM 0:00:20 – 0:00:53 – ÚVOD**
- **FILM 0:33:20 – 0:34:34 – SPARTSKÝ POSTOJ**

THERMOPYLY

- **HORKÉ BRÁNY**
- **UZAVÍRALY CESTU DO STŘEDNÍHO ŘECKA**
- **ZEĎ FÓKŮ Z BÝVALÉHO OPEVNĚNÍ**
- **PŘÍRODNÍ BRÁNA V NEJŠIRŠÍM MÍSTĚ ASI 5 M**
- **BLÍZKÁ VES ALFENOI JAKO ZÁSOBÁRNA**
- **VELICE VÝHODNÉ POSTAVENÍ:**
 - **Z JEDNÉ STANY CHRÁNĚNÉ MĚLČINAMI A SKALAMI**
 - **Z DRUHÉ MALIJSKÝM ZÁLIVEM**
 - **V NEJUŽŠÍM MÍSTĚ TAK ÚZKÉ, ŽE ZDE STĚŽÍ PROJEL VŮZ**

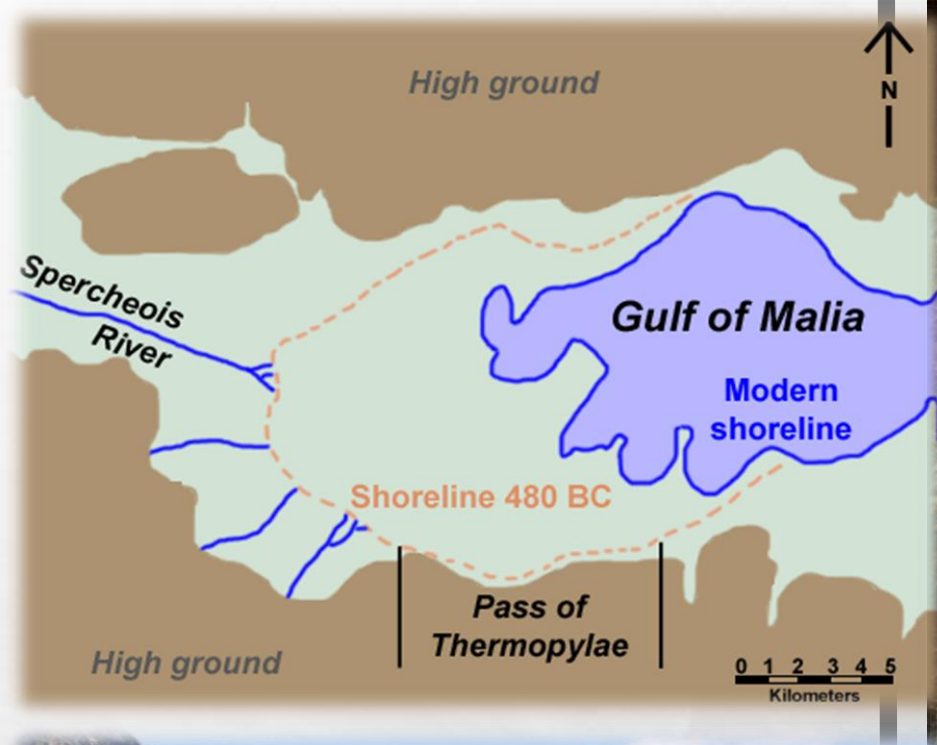

- postavení Peršanů
- nástup Peršanů proti Thermopylám

- Postavení Řeků
- ústup hlavních řeckých sil

BOJIŠTĚ DNES

SÍLA VOJSK U THERMOPYL

ŘEKOVÉ

- **VELITELÉ:**
 - **LEONIDÁS, DÉMOFILOS**
- **4 500 – 7 500 MUŽŮ Z:**
 - **300 SPARŤANŮ (OTCŮ)**
 - **300 HEILÓTŮ (POMOCNÍCI)**
 - **1 000 SPARTSKÝCH PERIOIKŮ**
 - **1 000 ARKÁĎANŮ**
 - **1 000 FÓKIĎANŮ (STEZKA)**
 - **500 TEGEJSKÝCH**
 - **500 MANTINEJSKÝCH**
 - **700 THESPIJSKÝCH**
 - **400 KORINTSKÝCH**
 - **200 FLIÚNTSKÝCH**
 - **120 ORCHOMENTSKÝCH**
 - **80 MYKÉŇANŮ**
 - **400 THÉBANŮ (RUKOJMÍ)**

PERŠANÉ

- **VELITELÉ:**
 - **MARDONIOS, SMERDOMENÉS (SYN OTANŮV), TRITAICHAMÉS (SYN ARTAFERNA), HYDARNÉS (NESMRT.), HARMAMITHRÉS A TITHAIOS (SYNOVÉ DATIJA) – JÍZDA.**
- **100 000 – 360 000 MUŽŮ Z:**
 - **PERSIE, MÉDIE, LIBYE, EGYPTA, ARÁBIE, ETIOPIE, BABYLÓNIE, CHALDEJE, FOINIKIE, ELAMU, SÝRIE, ASÝRIE, PALESTINY, IONIE, LYDIE, FRYGIE, KYPRU, RHODU, SAMU, CHIA, LESBU, ARMÉNIE, KILÍKIE, KASPICKA, KAPPADOKIE, THRÁKIE, MAKEDONIE, SÚZ, ZAKAVKAZKA, PARTHIE, BAKTRIE, PAFLAGONIE A INDIE.**
 - **10 000 NESMRTELNÝCH**
 - **80 000 JEZDCŮ (HDT.)**
 - **DLE HÉRODOTA 1 700 000 MUŽŮ**

SÍLA PERSKÝCH VOJSK

- **KRÁL KRÁLŮ, XERXES, SYN DAREIŮV, VELKÝ KRÁL PERSIE A MÉDIE, KRÁL ZEMÍ; PÁN LIBYE, EGYPTA, ARÁBIE, ETIOPIE, BABYLÓNIE, CHALDEJE, FOINIKIE, ELAMU, SÝRIE, ASÝRIE A NÁRODŮ PALESTINY; VLÁDCE IONIE, LYDIE, FRYGIE, ARMÉNIIE, KILÍKIE, KAPPADOKIE, THRÁKIE, MAKEDONIE A ZAKAVKAZSKA, KYPRU, RHODU, SAMU, CHIA, LESBU A OSTROVŮ EGEJSKÝCH; SVRCHOVANÝ PÁN PARTHIE, BAKTRIE, KASPICKA, SÚZ, PAFLAGONIE A INDIE; PÁN VŠEHO LIDSTVA OD VÝCHODU PO ZÁPAD SLUNCE; POŽEHNANÝ BOHEM AHUROU MAZDOU, MĚL K DISPOZICI:**

- **300 000 VÁLEČNÍKŮ Z TĚCHTO KRAJIN**
 - **DLE HÉRODOTA 3 000 000 CELKEM MUŽŮ**

- **K NAPOJENÍ TAK OBROVSKÉHO POČTU BOJOVNÍKŮ, SLUŽEBNICTVA, KONÍ,... NEMOHLY, A ANI NEPOSTAČILY NĚKTERÉ ŘEKY.**

NESMRTELNÍ

- **ELITNÍ JEDNOTKA**
- **STÁLE 10 000**
- **1 000 ZLATÁ JABLKA – OCHRANA KRÁLE**
- **9 000 STŘÍBRNÁ JABLKA**
- **SPECIÁLNÍ CESTOVNÍ VOZY SE SLUHY A SOULOŽNICEMI**

LEONIDÁS

- * 540/ 530 PŘ. K. L.?
- AGÓGÉ
- KLEOMENÉS I. (BRATR)
- GORGÓ (MANŽELKA), DCERA KLEOMENA
- AGIOVCI (ROD)
- LEONIDÁS, SYN ANAXANDRA, LEÓNTA, SYN ERUYKRATIDA, SYN ANAXANDRA, SYN EURYKRATA, SYN POLYDÓRA, SYN ALKAMENA, SYNA TÉLEKLA, SYN ARCHELÁA, SYN HÉGÉSILÁA, SYN DORYSSA, SYN LEÓBOTA, SYN ECHESTRATA, SYN ÉGIA, SYN ERYSTHENA, SYN ARISTODÉMA, SYN ARISTOMACHA, SYN KLEODAIA, SYN HYLIA, SYN HÉRAKLEA, OD NĚHOŽ AGIOVCI ODVOZOVALI SVŮJ PŮVOD

PŘÍCHOD K THERMOPYLÁM A PŘÍPRAVY NA BOJ

- ČÁST VOJSKA ---- VE SPARTĚ KARNEIA
- SPARTĀNÉ – JEN TI, KTEŘÍ MĚLI SYNA = ZKUŠENÍ VÁLEČNÍCI
- PŘÍCHOD DO PRŮSMYKU, ZAUJETÍ POZICE A OPRAVA 15 M DLOUHÉ FÓKIDSKÉ ZDI
 - DRUHÁ OBRANNÁ LINIE
- 1. OBRANNÁ LINIE – Z BRÁNA
 - NA P MALIJSKÝ ZÁLIV
 - NA L POHOŘÍ KALLIDROMOS VYSOKÉ AŽ 1 200 M
- ÚPRAVA VLASŮ A ZBRANÍ, TĚLESNÁ CVIČENÍ, CVIČENÍ SE V *POLEMIKA TECHNE*, ŽERTY, ...
 - 4 DNY ...
- **F I L M 0 : 4 9 : 0 0 – 0 : 5 0 : 2 5**

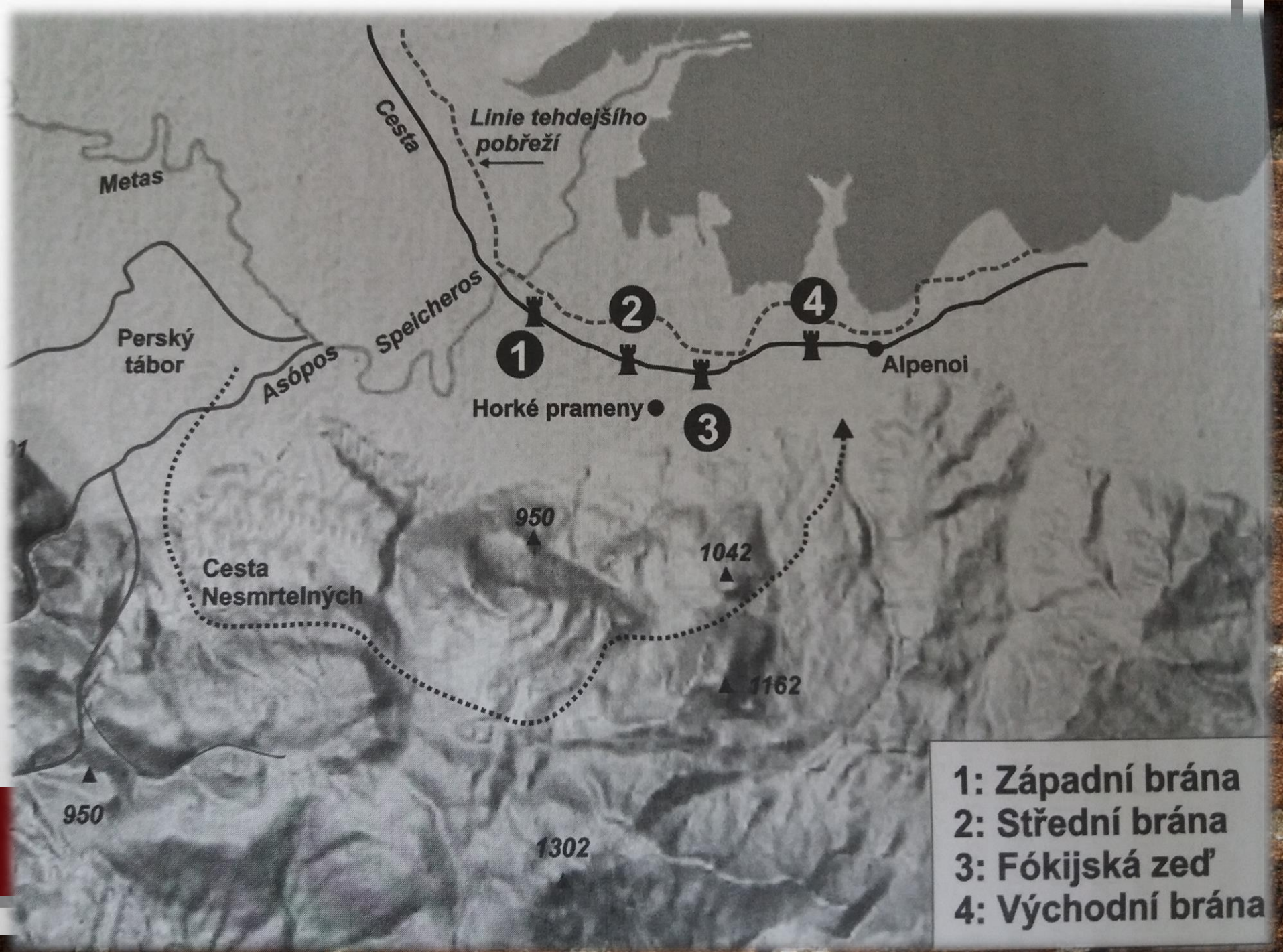
XERXÉS POSLAL „JIZDNÍ HLÍDKU, ABY ZJISTILA, KOLIK JICH JE A CO DĚLAJÍ. JIŽ PŘEDTÍM TOTIŽ V THÉSALII ZASLECHL, ŽE TOTO SEBRANÉ VOJSKO JE NEPATRNÉ A ŽE JE VEDOU LAKEDAIMONŠTÍ A LEONIDÁS Z HÉRAKLOVA RODU. KDYŽ JEZDEC PŘIJEL K TÁBORU, NESPATŘIL A NEVIDĚL CELÉ VOJSKO. NEBYLO MOŽNO VIDĚT TY, KDO BYLI SEŘAZENI ZA HRADBOU, KTEROU OBNOVILI A STŘEŽILI. POZOROVAL JEN TY, KDO BYLI PŘED HRADBOU A JEJICHŽ ZBRANĚ TAM BYLY ROZLOŽENY. NÁHODOU TO BYLI PRÁVĚ LAKEDAIMONŠTÍ. NĚKTEŘÍ Z MUŽŮ CVIČILI, JINÍ SE ČESALI. PROHLÍŽEL SI JE, DIVIL SE A POČÍTAL, KOLIK JICH JE. KDYŽ VŠECHNO PŘESNĚ ZJISTIL, VRÁTIL SE V KLIDU ZPÁTKY. NIKDO HO NEPRONÁSLEDOVAL, ANI SI HO NEVŠÍMAL. PO NÁVRATU VYPOVĚDĚL XERXOVI VŠECHNO, CO VIDĚL.“

- KRÁL KRÁLŮ SE NAD TAKOVÝM JEDNÁNÍM PODIVIL, ALE VŠE MU VYSVĚTLIL DÉMARATOS:
„TENKRÁT SES MI VYSMÍVAL, KDYŽ JSEM TI PŘEDPOVĚDĚL, JAK SE VĚCI BUDOU VYVÍJET. (...) TITO MUŽOVÉ PŘIŠLI PROTI NÁM HÁJIT PRŮSMYK A CHYSTAJÍ SE NA TO. JE UŽ U NICH TAKOVÝ OBYČEJ, ŽE SI KRÁŠLÍ HLAVU, KDYŽ PODSTUPUJÍ NEBEZPEČÍ ŽIVOTA. (...) TEĎ PROTI SOBĚ MÁŠ NEJKRÁSNEJŠÍ ŘECKÉ KRÁLOVSTVÍ A NEJLEPŠÍ MUŽE.“**

„MOLON LABE“

- **SLIB NOVÉ ÚRODNÉ ZEMĚ ... „ZDĚDILI JSME TU NEJLEPŠÍ PO NAŠICH OTCÍCH, KTEŘÍ SI JI DOBYLI CHRABROSTÍ, NE ZBABĚLOSTÍ“ (DIOD. SIC.).**
- **SLOŽENÍ ZBRANÍ ...**
 - **„MOLON LABE“**

ZPEČETĚNÝ OSUD

ZE VŠECH ŘECKÝCH POLEMARCHŮ BYL NEJOBLÍBENĚJŠÍ LAKEDAIMONSKÝ KRÁL. BYL TO MUŽ SILNÝ, STATEČNÝ VE VÁLCE A MILUJÍCÍ SVOU VLAST. OSTATNÍ SI HO VÁŽILI PRO JEHO STÁŘÍ A ODVAHU A SNAD I PROTO, ŽE V NICH NĚJAKÝM ZPŮSOBEM POSILOVAL *ANDREIU*.

NANEŠTĚSTÍ PRO HELLADU XERKES DORAZIL V DOBĚ, KDY SE VE SPARTĚ KONAL SVÁTEK KARNEJSKÝ A CELÉ ŘECKO SLAVILO 75. OLYMPIJSKÉ HRY. PROTO TAKÉ NEMOHL LEONIDAS DOUFAT V POSILY.

DÁLE SI BYL VĚDOM VĚŠTBY, ŽE ***BUĎ BUDE LAKEDAIMON OD BARBARŮ VYVRÁCEN, NEBO, JEJICH KRÁL ZAHYNE*** VĚŠTBA V HEXAMETRECH ZNĚLA TAKTO:

***„MUŽOVÉ, KTERÍ BYDLÍTE V ŠIRÉ KRAJINĚ SPARTSKÉ,
BUĎ VÁM PERŠANÉ ZPUSTOŠÍ VAŠE VELIKÉ MĚSTO,
NEBO NAD SMRTÍ ZAPLÁČOU HORY V LAKEDAIMONU –
KRÁLE Z HÉRAKLA RODU -, KDYŽ OSUD ROZHODNE JINAK.***

***BOJOVNOST JEHO A SÍLA PŘEKONÁ BÝKY I TYGRY,
SILNÝ BUDE JAK ZEUS A PRAVÍM VÁM S JISTOTOU TOTO:
BOJOVAT BUDE AŽ DO KONCE, ZVÍTĚZÍ, ANEBU PADNE.“***

ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ

ΤΟΝΑΣ ΑΝΙΣΤΗΤΑ
ΜΟΙ ΣΙΝΕΙΣ Α ΕΓΩΝΑ
ΣΩΝ ΤΩ ΜΟΛΩ ΤΩ ΚΑΙ
Ο ΕΚ ΜΑΚΕΔΑΝΩΝ
ΠΑΝΟΙ Ι ΨΟΤΑΝΤΑΡΟΙ
ΤΗ ΣΕΛΕΥΚΩ ΑΒΕΛΗΚΗΝ
1988

- **THEMISTOKLOVO ZLATO?**
- **STÁLE NA TO MYSLEL, NEMĚL CO ZTRATIT, A TO HO V BOJI ČINILO NEPŘEKONATELNÝM. OSTATNÍ SPARŤANÉ NA TOM BYLI PODOBNĚ, PROTOŽE PODLE SVÝCH ZÁKONŮ JIM BYLO *DOVOLENO ODEJÍT Z BOJE JEN ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς* --- *SE ŠTÍTEM, NEBO NA ŠTÍTĚ***
- **LEONIDÁS VYBRAL 300 OTCŮ JAKO SVOU ELITNÍ JEDNOTKU**
 - **NEŠLO O JEHO *HIPPEIE*, ALE NOVĚ VYBRANOU JEDNOTKU**

PÁTÉHO DNE SE XERXÉS ROZHODL

- POSLAL MÉDY

CELÝ DEN ÚTOČILI MÉDOVÉ NA ŘEKY; TI VŠAK VŠECHNY ÚTOKY ODRAZILI;

NAKONEC M. USTOUPILI

POTÉ:

- POSLAL „NESMRTELNÉ“ V ČELE S HYDARNEM

KRÁL SEDĚL NA VYVÝŠENÉM KŘESLE A OČEKÁVAL, ŽE SE BRZY POTĚŠÍ POHLEDEM NA VÍTĚZSTVÍ. UKÁZALO SE VŠAK, ŽE ANI „NESMRTELNÍ“ NEMĚLI VĚTŠÍ ÚSPĚCH NEŽ MÉDOVÉ

DALŠÍ DEN BYL VÝSLEDEK STEJNÝ

Peršané:

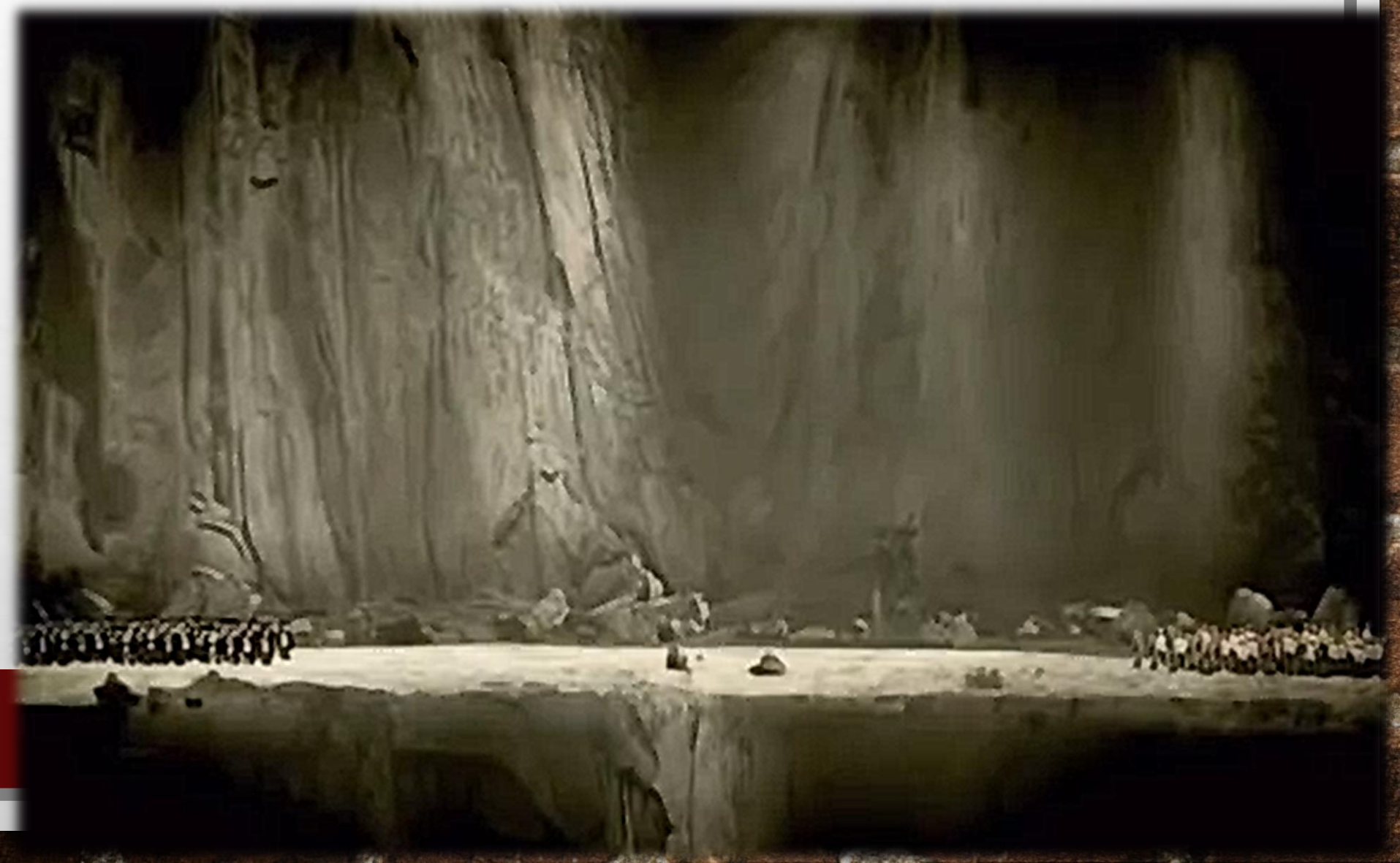
- **x-krát snaha změnit seřazení svých šiků**
- **x-krát snaha změnit taktiku**
- **posílali stále nové a nové oddíly**
 - **Médové, Kissijové, Sakové, Nesmrtelní, ...**
 - **Spart'ané však nepostoupili ani o krok**
- **Perská krev měnila thermopylský prach v bláto**
 - **kluzkost, vedro, smrad, ...**

ŘECKÝ ZPŮSOB BOJE

- JEDNODUCHÝ A ÚČINNÝ
- NĚKOLIK SKUPIN
 - TY BOJOVALY, DOKUD NEPADALY ÚNAVOU, POTÉ BYLY VYSTRŽÍDÁNY
 - PRVNÍ 3 ŘADY VYUŽÍVALY *DORYA* DALŠÍ DOBÍJELY MRTVÉ + VÝMĚNA POZICE
- ***„ŘEKOVÉ NĚKOLIKRÁT PŘEDSTÍRALI ÚTĚK, KDYŽ SE VŠAK ZA NIMI PERŠANÉ S VELKÝM KŘIKEM VRHLI, RÁZEM SE OBRÁTILI ČELEM K PRONÁSLEDOVATELŮM A POBILI JE.“***
- ŘEKOVÉ MĚLI LEPŠÍ ZBROJ, KTERÁ JE CHRÁNILA LÉPE NEŽ TA PERSKÁ JEJICH SOKY
- TAKTO VYDRŽELI ODRÁŽET PERŠANY TŘI DNY

ZRADA A SMRT

TRACHÍNSKÝ ZRÁDCE EFIALTÉS (EPIALTÉS)

=== LEONIDAS, SPOJENCI, THESPIJCI, THÉBANÉ

10 000 „NESMRTELNÝCH“ (HYDARNES, ORONTES)

STEZKA

- **ASI 3KM VZDUŠNOU ČAROU**
- **PŘECHOD ZA NOCI**
- **ZA SVÍTÁNÍ STŘET S FÓKAJSKÝMI**
 - **STRACH HYDARNA, ŽE JDE O SPARŤANY**
 - **TI BRZY UTEKLI A ZAUJALI POZICI V HORÁCH**
 - **NESMRTELNÍ SE O NĚ NESTARALI A SPĚCHALI SPARŤANŮM DO ZAD**
- **ODESLÁNÍ SPOJENCŮ DOMŮ**
 - **KRYTÍ ÚSTUPU**
 - **SPARTSKÉ ZÁKONY**

PROČ LEONIDÁS ZŮSTAL

- **PRAVDĚPODOBNÉ DŮVODY:**
 - 1) *ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς*
 - 2) **VĚŠTBA**
 - 3) **KRYTÍ ÚSTUPU OSTATNÍCH ŘEKŮ**
- **VIDEO 1:13:31 – 1:16:07**

PŘED SVÍTÁNÍM

- **VYDATNÁ SNÍDANĚ, JAK SE SLUŠÍ NA TY, KDO BUDOU VEČEŘET V HÁDU**
- **ÚTOK NA PERSKÝ TÁBOR A SNAHA ZABÍT XERXA**
 - **ÚTOK MALÉHO KOMANDA (*AGÓGÉ, KRYPTÉIA*)**
 - **POD LEONIDOVÝM VEDENÍM?**
 - **PERŠANÉ MYSLELI, ŽE PŘIŠLO CELÉ ŘECKÉ VOJSKO**
 - **VELKÝ ZMATEK – TAKOVÝ, ŽE SE VE TMĚ POBÍJELI NAVZÁJEM PERŠANÉ I ŘEKOVÉ**
 - **XERXÉS UTEKL ZE STANU, ŘEKOVÉ ZDE ZABILI VŠECHNY, KTERÉ POTKALI A XERXA HLEDALI PO TÁBOŘE NEŽ PŘIŠLO SVĚTLO**
 - **PAK SI PERŠANÉ VŠIMLI JAK MÁLO JE TU ŘEKŮ, ALE NEODVAŽOVALI SE K NIM PŘIBLÍŽIT, TAK JE POBÍJELI OŠTĚPY A ŠÍPY, TAK PADLA CELÁ SKUPINKA I S LEONIDEM?**
 - **SNAD SE ČÁST MUŽŮ S LEONIDEM VRÁTILA, PAK BY SE DALO POKRAČOVAT VERZÍ HÉRODOTA**
- **EURYTOS A ARISTODÉMOS X POSEL PANITÉS**
- **FILM 0:59:28 – 1:04:36 – DIOD. SIC., KOMANDO**

„ŘEČTÍ SPOJENCI VYTVOŘILI FALANK (MEZERY BYLY DOPLNĚNY PROPUŠTĚNCI). NASTAL ČAS A HRSTKA REKŮ HLEDĚLA NA SVÉ NEPŘÁTELE PŘES OUDENOS CHORION. NĚKTEŘÍ SI VYMĚNILI PŘILBU, JINÍ ASPIS ČI XIPHOS. PŘI POHLEDU NA PERSKOU PŘESILU SE SÁM PHOBOS ZACHVĚL. KDOSI POZNAMENAL, ŽE BARBARSKÝCH LUČIŠTNÍKŮ JE TOLIK, ŽE KDYŽ VYSTŘELÍ SALVU, MRAČNO JEJICH ŠÍPŮ ZASTŘE SLUNCE. SPARTĀN DIENEKES NA TO ODPOVĚDĚL SE SMÍCHEM: „VÝBORNĚ. ASPOŇ BUDEME BOJOVAT VE STÍNU.“ (S. P.)

Bylo 10 hodin

***„Zeus Spasitel a Eros! Lakedaimon!“* hřměl Leonidův hlas.**

- **V boji zvláště vynikali svou statečností dva Lakedaimoňané, bratři Alfeos a Marón.**
- **Z Thespijských se nejvíce proslavil Dithyrambos.**
- **Hoplité bojovali tak urputně, až jejich zbraně v tom masakru vzaly za své a oni bojovali *„holýma rukama a zuby“* (tak píše Herodotos) se šílenou odvahou, dokud nepodlehli.**

SMRT LEONIDA

- **PADL THESPIJSKÝ VELITEL DEMOFILOS**
- **PADL LEONIDAS**
 - **ŠÍPY, KOPÍ A VELKÉ MNOŽSTVÍ DALŠÍCH ZRANĚNÍ HO DONUTILO PADNOUT**
 - **BOJE O JEHO MRTVOLU**
 - **PERŠANÉ 4X ZAHNÁNI**
- **ZDE PADLI 2 KERXOVI BRATŘI (ABROMÉKÉS, HYPERANTHÉS)**
- **PO BITVĚ**
 - **STĚTÍ,**
 - **NABODNUTÍ HLAVY NA KŮL,**

VE 12 HODIN PŘIVEDL ZRÁDCE HYDARNA

ZATLAČENÍ ZA FÓKIJSKOU ZEĎ

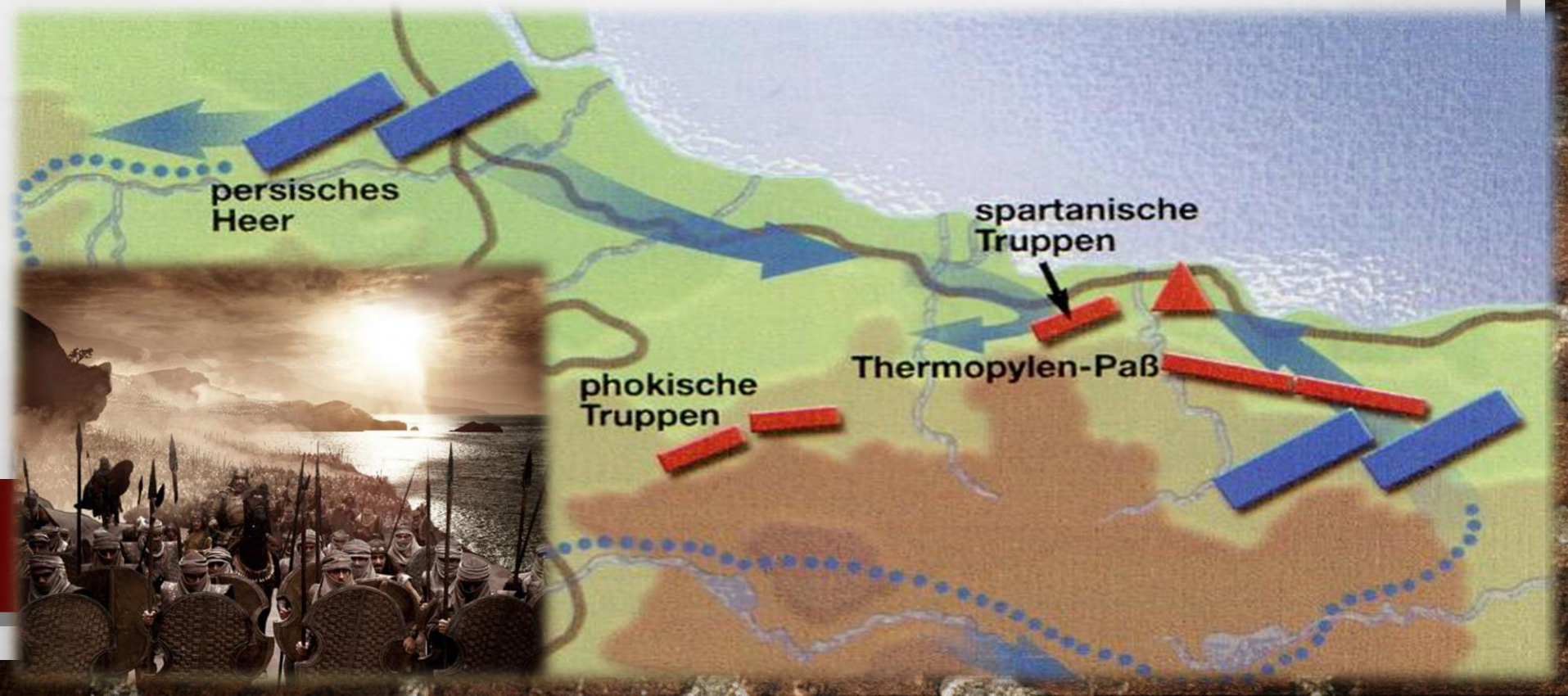
USTOUPENÍ DO ÚŽIN PRŮSMYKU

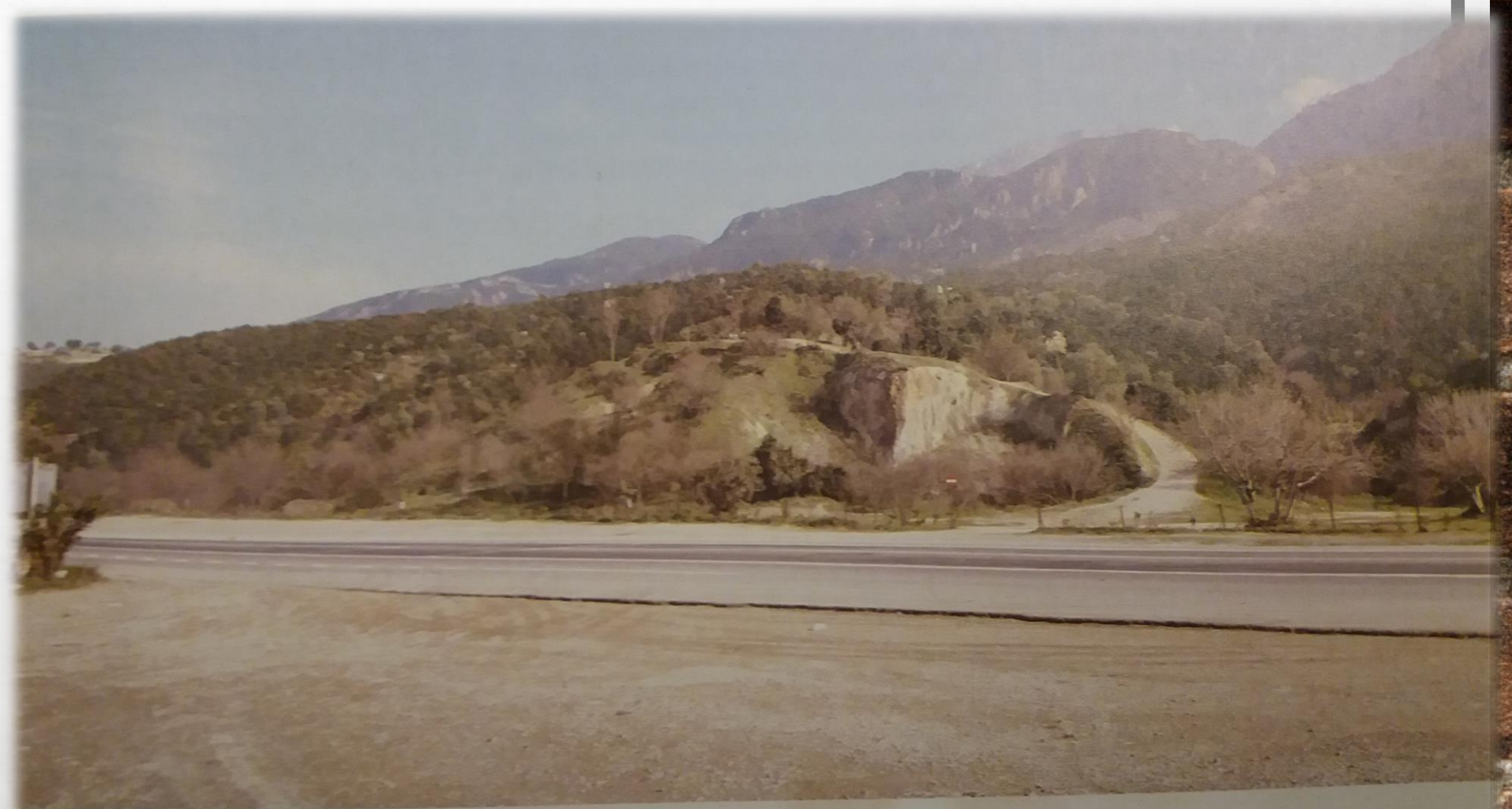
OBSAZENÍ PAHORKU

PO ZUŘIVÉ A DLOUHOTRVAJÍCÍ OBRANĚ ZEMŘEL V OBKLÍČENÍ POSLEDNÍ SPARŤAN

(NEJSPIŠE PADLI POD ŠÍPY NEPŘÁTEL)

DUCH, S JAKÝM SPARŤANÉ NAPLNILI SVŮJ OSUD, BYL DUCHEM ROZHODNÉ A BEZSTAROSTNÉ ODVAHY A JAKÉHOŠI SMUTNÉHO VESELÍ. „SPARŤANÉ,“ JAK TO VYJÁDŘIL A. E. HOUSMAN, „SEDĚLI NA MOŘEM SMÁČENÝCH KAMENECH A ČESALI SI VLASY.“

16131-68

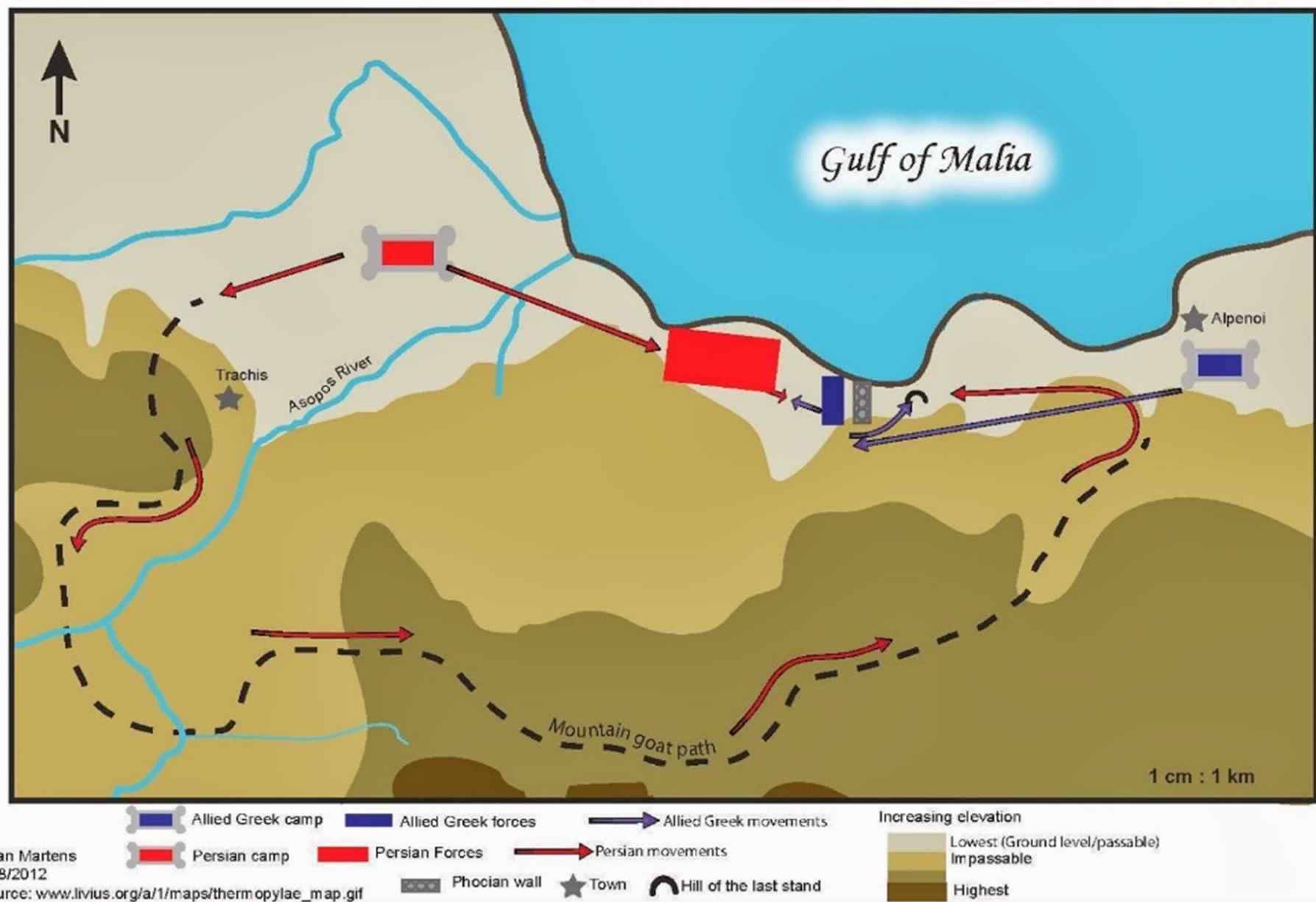
16133

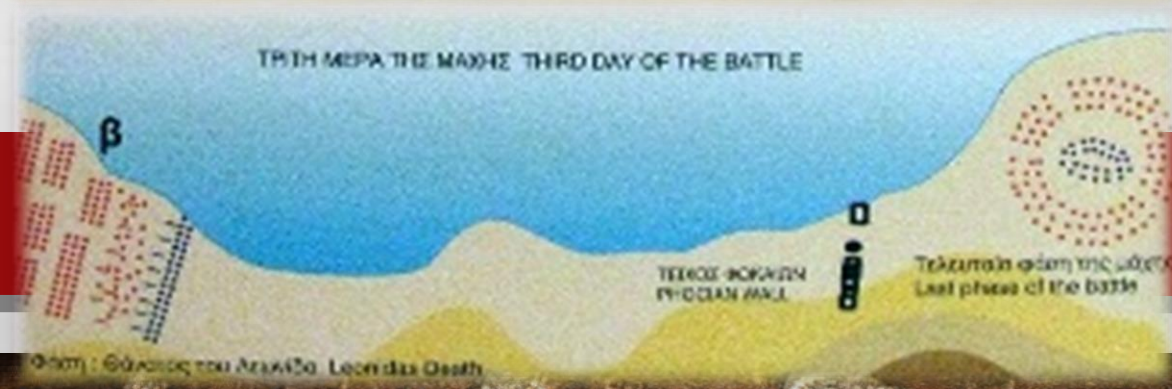
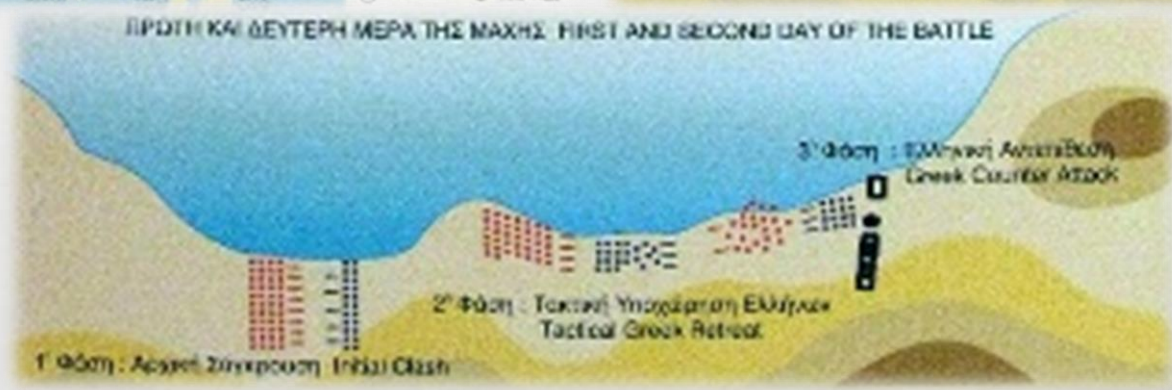
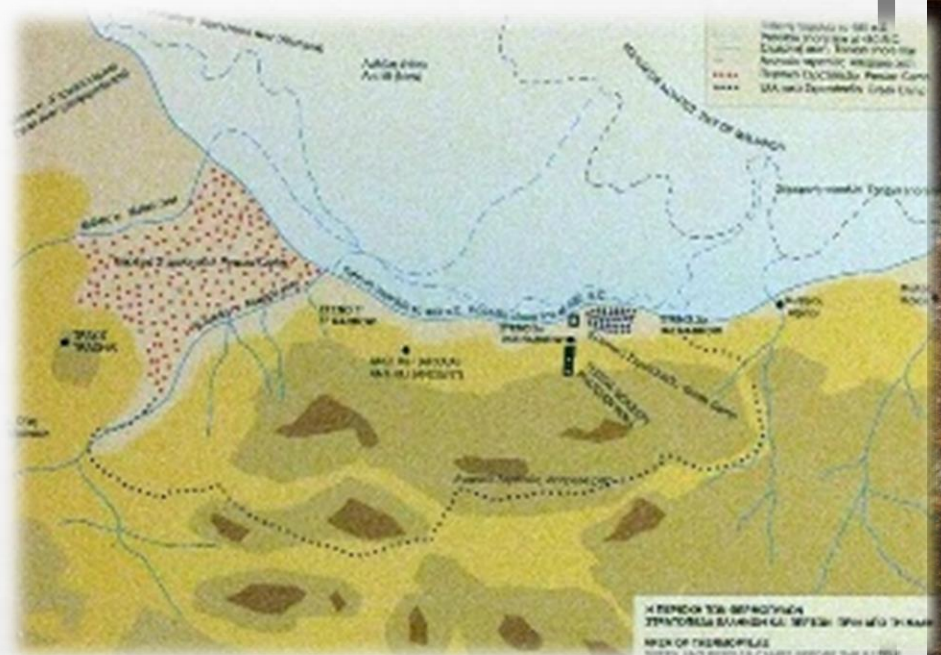
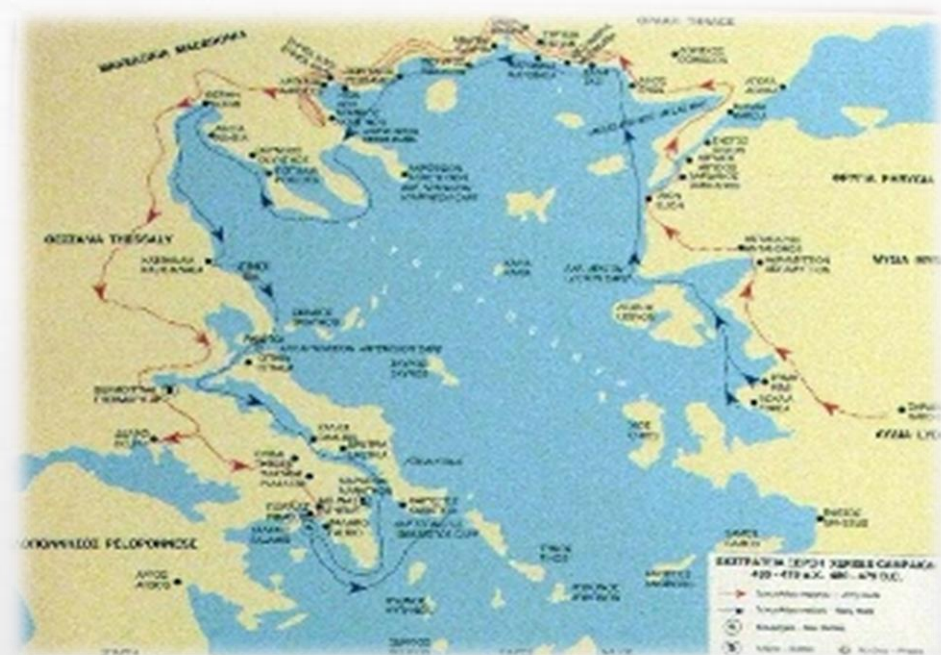
161291

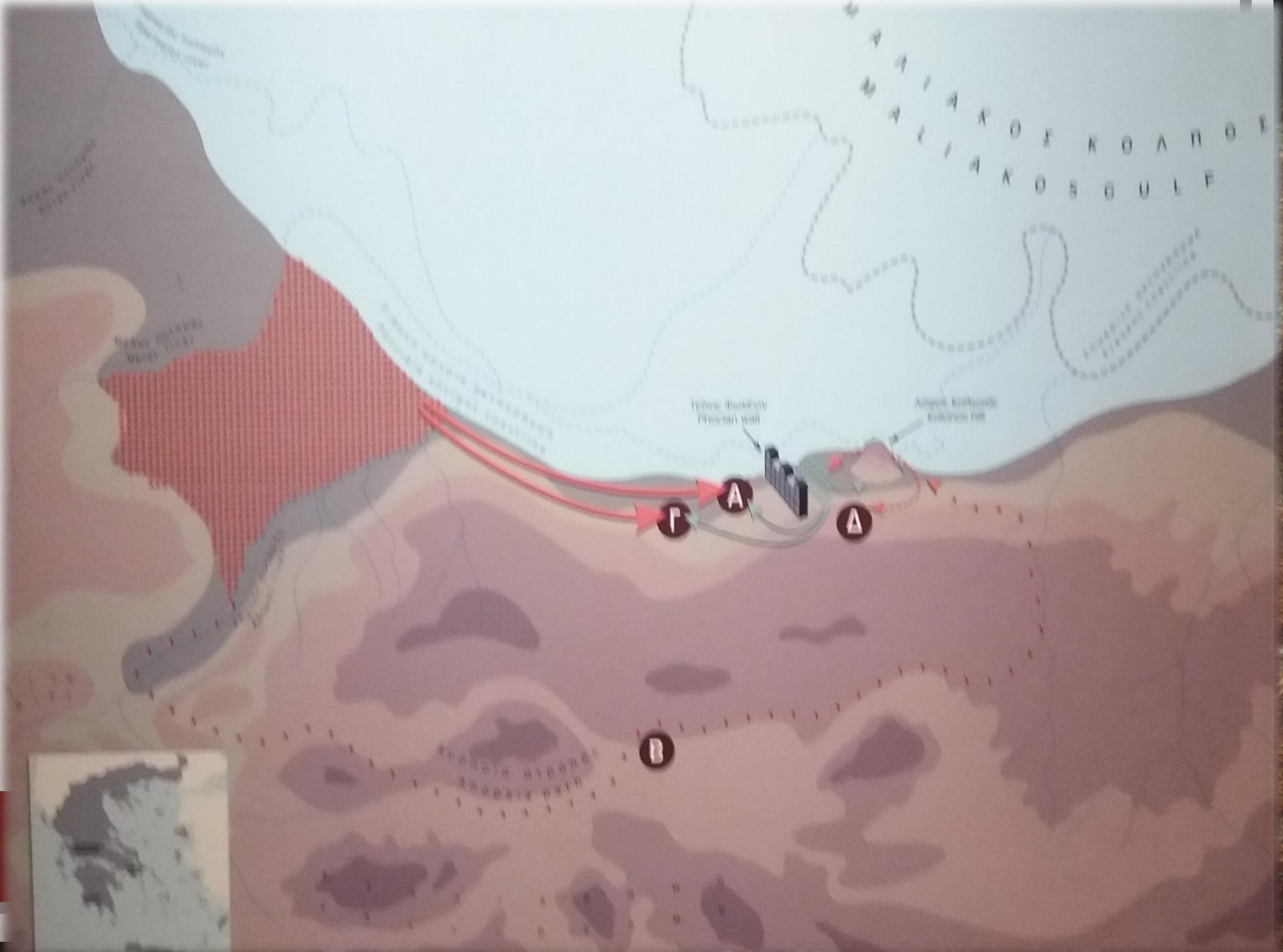
161321

The Battle of Thermopylae, 480 B.C.

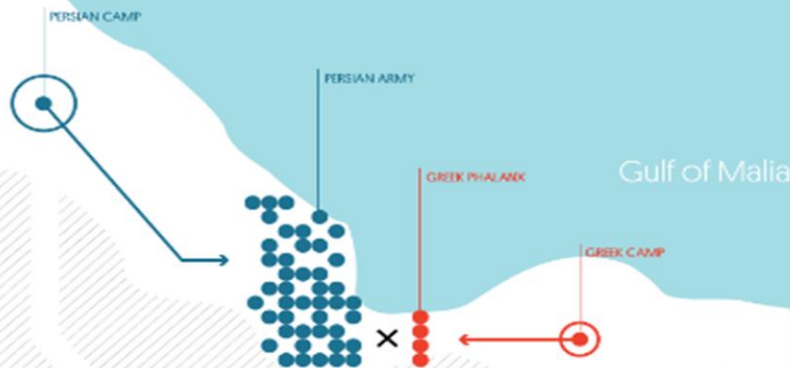

The Battle of Thermopylae

8–10 September 480 BC

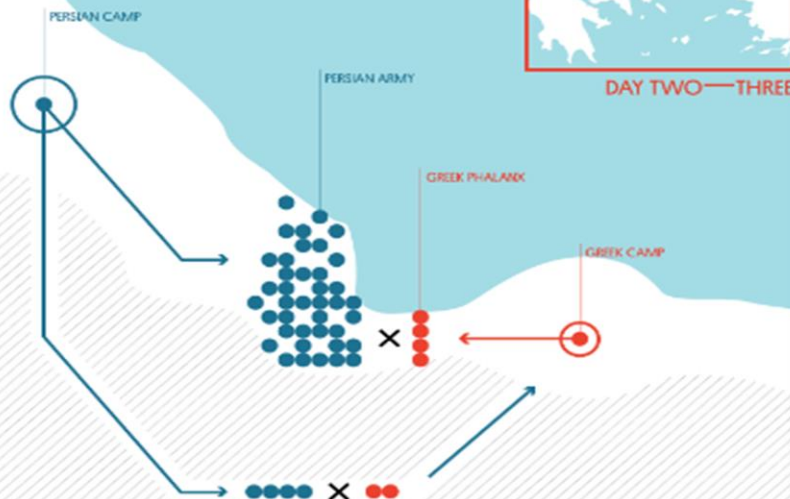
PERSIAN EMPIRE—LED BY XERXES
GREEK CITY STATES—LED BY LEONIDAS

DAY ONE

DAY TWO—THREE

VIDEO 1:17:31 – 1:22:31
FILM 1:42:20 – 1:48:40

ZTRÁTY

ŘEKOVÉ

- **VŠICHNI SPARŤANÉ A THESPIJCI**
 - **AŽ NA 2**
- **≈ OSTATNÍCH ŘEKŮ**

PERŠANÉ

- **ASI 20 000 MUŽŮ**
- **XERXÉS NAŘÍDIL 19 000 MUŽŮ POHŘBÍT A NA BOJIŠTI NECHAL LEŽET JEN 1 000 MUŽŮ – PROPAGANDA NA MORÁLKU MUŽŮ**

DOVĚTEK

JEJICH NÁHROBNÍ NÁPIS, TĚMĚŘ URČITĚ NEJKRÁSNEJŠÍ LAKONICKÁ BÁSEŇ TÉ DOBY NEBO VŮBEC KTERÉHOKOLI VĚKU A SNAD NEJSLAVNĚJŠÍ EPITAF K POCTĚ VÁLEČNÍKŮ, JEHOŽ AUTOREM BYL SIMONIDÉS, BYL JEDNODUCHÝ:

*Ὡ ξειῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι*

JDI, POUTNÍČE, A ZVĚSTUJ LAKEDAIMONSKÝM,

ŽE MY TU MRTVI LEŽÍME, JAK ZÁKONY KÁZALI NÁM.

I KDYŽ BYLI HELLÉNI PORAŽENI, MARNÝ ODPOR 300 SPARŤANŮ A 700 THESPIJCŮ, KTEŘÍ PADLI DO POSLEDNÍHO MUŽE, VSTOUPIL DO DĚJIN JAKO LEGENDÁRNÍ PŘÍKLAD HRDINSTVÍ.

TAK SE STALO KONCEM SRPNA R. 480 PŘ. KR.

NAD HROBEM HRDINŮ BYLO POSTAVENO NĚKOLIK DALŠÍCH PAMÁTNÍKŮ BÁSNÍKA SIMONIDA:

***„S TŘEMI STY TISÍCI NEPŘÁTEL, KDYŽ ZDE TISÍCE ČTYŘI
HRDINŮ PELOPONÉSKÝCH SVÁDĚLI NEROVNÝ BOJ.“***

REKOVNOU SMRT OSLAVUJÍ DALŠÍ SIMONIDOVÍ EPIGRAMI:

***„JESTLIŽE KRÁSNÁ SMRT JE NEJVYŠŠÍ ODMĚNOU ZA CTNOST,
POTOM NEJVĚTŠÍ MĚROU OSUD NÁM PŘÁVĚ TO DAL.
MY, KTEŘÍ SVOBODOU ŘECKO JSME SPOLEČNĚ SPĚCHALI
POKRÝT, LEŽÍME TADY A MÁME SLÁVU, JIŽ NEZHUBÍ ČAS.“***

NA PAMÁTKU VĚŠTCOVU, KTERÝ ZDE PADL BYLO NAPSÁNO:

***„NA PAMĚŤ MEGISTIA, SLAVNÉHO VĚŠTCE, JEJŽ TADY MÉDI,
PŘES ŘEKU PŘEKROČIVŠE, O ŽIVOT PŘIPRAVILI.
SMRT ŽE SE BLÍŽÍ, TO BEZPEČNĚ VĚDĚL, LEČ NA MÍSTĚ ZŮSTAL.
OPUSTIT PŘÁTEL SVÝCH ŠIK NA MYSL NEPŘIŠLO MU.“***

U VCHODU DO THERMOPYL BYLA POSTAVENA NA PAMĚŤ LEONIDA SOCHA LVA A U NÍ TYTO VERŠE:

***„ZE ZVÍŘAT NEJCHRABŘEJŠÍ JSEM JÁ A Z LIDÍ ZAS TEN ZDE,
NA JEHOŽ NÁHROBKU STOJÍM, VE KTERÉM DŘÍMÁ SVŮJ SEN.
VŠAK KDYBY SVÉHO DUCHA A JMÉNO SVÉ PODLE LVA NEMĚL,
SOTVA BYCH NA JEHO HROBĚ Z KAMENE VYTESÁN STÁL.“***

DALŠÍ POMNÍK, JENŽ MU PATŘÍ NESE DVĚ SLOVA, JIMIŽ ODPOVĚDĚL NA XERXŮV POŽADAVEK, ABY SLOŽILI ZBRANĚ, LEONIDAS ŘEKL:

„MOLON LABE“ „PŘIJĎTE SI PRO NĚ“

NA POČEST VOJÍNŮ, KTEŘÍ ZDE PADLI, BYLO VYTESÁNO:

***„KRÁLI ROVINNÉ SPARTY, ZDE HRDINY PŘIKRÝVÁ ZEMĚ,
KTEŘÍ TU, LEÓNIDO, NALEZLI V BOJI SVOU SMRT
PROTI PERSKÉMU VOJSKU, KDYŽ PO TVÉM SE VZEPŘELI BOKU,
NÁPORY RYCHLÝCH KONÍ V PŘÍVALU SMRTÍCÍCH STŘEL.“***

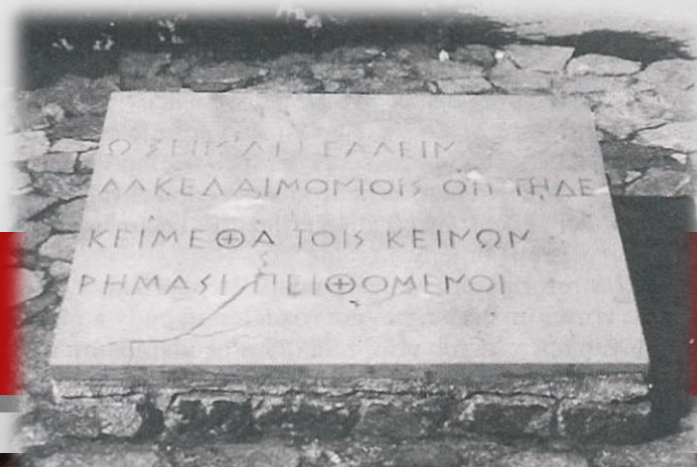
PROTOŽE JINÍ BARBAŘI TYTO POMNÍKY POZDĚJI ZNIČILI, NAHRADILI JE DNEŠNÍ ŘEKOVÉ POMNÍKEM NOVÝM. PROSTÝM, JAKO VŠECHNO V ŘECKU, A NA MÍSTĚ, KDE PADL LEONIDAS.

ČESKÝ BÁSNÍK MACHAR OSLAVUJE HRDINNOU SMRT SPARŤANŮ TAKTO:

***„Ó SPARŤANÉ, JÁ SPĚCHÁM OD THERMOPYL
MĚ LEÓNIDÁS VYSLAL UMÍRAJE“
„A PADLI VŠICHNI?“ „PO ZÁKONECH VLASTI,
VŠAK TĚLA BARBARSKÁ SE KOL NICH KUPÍ
JAK HORY, A Z NICH SLÁVA LAKÓNIKY
VĚTRNOU NOHOU PO HELLADĚ BĚŽÍ!“***

NĚKTEŘÍ KRITICI ZASTÁVAJÍ NÁZOR, ŽE SPARŤANÉ MĚLI TĚŽ USTOUPIT A HISTORIK JINDŘICH LEON DODÁVÁ, ŽE ONI KRITICI BY JISTĚ USTOUPILI.

**„ANI PRACHEM, ANI NIČIVÝM ČASEM NEZETLEL ONEN POHŘEBNÍ PLÁŠŤ, KTERÝ
TY HRDINY KRYJE. POSVÁTNÉ OPEVNĚNÍ, KDE ODPOČÍVAJÍ, V SOBĚ SKRÝVÁ I
CELOU SLÁVU ŘECKA; TAK TO DOKÁZAL LEONIDÁS, SPARTSKÝ KRÁL, KTERÝ
POSTAVIL NEJKRÁSNEJŠÍ POMNÍK CTI I VĚČNÉ SLÁVĚ“ (DIOD. SIC.).**

ODKAZY

FILMOGRAFIE:

- *300 SPARTANŮ*
- *300: BITVA U THERMOPYL*

HUDBA:

- ODKAZ 1: **VIZ NTB**
- ODKAZ 2: *SABATON: SPARTA* ([HTTPS://WWW.KARAOKEKTEXTY.CZ/TEKTY-PISNI/SABATON/SPARTA-770129](https://www.karaokektexty.cz/tekty-pisni/sabaton/sparta-770129))

LITERATURA:

- CORNELIUS NEPOS, *ŽIVOTOPISY SLAVNÝCH VOJEVŮDCŮ*
- DIODOROS SICILSKÝ, *BIBLIOTHÉKÉ HISTORIKÉ*
- HÉRODOTOS, *DĚJINY*
- PAUSANIÁS, *CESTA PO ŘECKU*
- PLÚTARCHOS, *ŽIVOTOPISY SLAVNÝCH ŘEKŮ A ŘÍMANŮ*

- CARTLEDGE, P., *THERMOPYLAE*
- DOUGHERTY, M. J., *VÁLEČNÍCI STAROVĚKU 3000 PŘ. N. L. – 500 N. L.*
- FEATHERSTONE, D., *VÁLEČNÍCI A VÁLKY VE STAROVĚKU A STŘEDOVĚKU*
- FRANKENBERGER, O., FIDLER, J. A KOLEKTIV, *KDO BYL KDO (SLAVNÍ VOJEVŮDCI)*
- HOLLAND, T., *PERSKÝ OHEŇ*
- HRYCH, E., *VELKÁ KNIHA VLÁDCŮ STAROVĚKU*
- HUMBLE, R., *WARFARE IN THE ANCIENT WORLD*
- KAGAN, D., VIGGIANO, G. F., *MEN OF BRONZE: HOPLITE WARFARE IN ANCIENT GREECE*
- ROBERTS, A., *GREAT COMMANDERS OF THE ANCIENT WORLD, 1479 BC – 453 AD*
- SEKUNDA, N., *WARRIORS OF ANCIENT GREECE*

- JIŘÍ KOVAŘÍK, *VÁLKA ŘEKŮ S PERŠANY*
- STEVEN PRESSFIELD, *OHNIVÁ BRÁNA*

